

LAISVĖ

Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y., 11417
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskritys (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 3

Ozone Park, N. Y., 11417 Penktad., sausio (Jan.) 10, 1964

METAI 52-ji

KRISLAI

Netekus mielo draugo
Pagarbtas įžymusis muzikas
Apie Donelaitį!
Taikos ofensyvas
Reikėtų pagązinti pekla
Tebūna gera pradžia
Matote, kaip čia yra

— Rašo A. Bimba

Baigėme praėjusius metus
su mums labai liūdna žinia iš
Lietuvos. Ten gruodžio 30 d.
mirė Dr. Jonas Kaskiačius,
mielas, brangus draugas, tau-
rus lietuvių tautos sūnus, di-
delis darbo liaudies bičiulis,
naujų idėjų puoselėtojas. Jo
nuopelnai Amerikos lietu-
viams, ypač pažangiejiems
tokie dideli, tokie gražūs,
jog mes jų niekada nepamir-
šime, apie juos dažnai prisim-
insime.

Jau nekalbant apie jo li-
teratūrinę kūrybą, apie jo il-
gametį dosnų rėmimą raštams
ir kūrims mūsų spaudos, mū-
sų organizacijų, neperdėsiu
pasakęs, kad jeigu šimtai ir
tūkstančiai mūsų esame sulau-
kę jau tokio gražaus am-
žiaus, tai tik todėl, kad nors
dalinai mokėmės iš jo gausių
patarimų, kaip saugoti savo
sveikatą, kaip gyventi. Ne-
rasime tokio mūsų spaudos
skaitytojo, kuris būtų me-
tai iš metų nepasimokęs iš jo
patarimų.

Džiaugėsi mūsų Jonas su-
grįžęs į savo mylimą tėvynę
Lietuvą, bet nė valandėlį jis
nepamiršo ir mūsų. Dar tik
neseniai jis prisitūto "šviesos"
jubilejiniam numerui straips-
ni. Tai veikiausia ir bus jo
paskutinis straipsnis, skirtas
amerikiečiams, kuriame jis
mums vėl ir vėl primena būti
drūtais, būti sveikais.

Kaip skaudu, kad šiandien
jo, dar taip trokšusio ir no-
rėjusio gyventi, jau nebėra
gyvųjų tarpe!

Gaunu iš Lietuvos laisvųjų
nuo mielojo rašytojo Jono
Šimkaus. Žiūriu, jamė net
trys tarybiniai pašto ženklei-
liai. Šako, vienas jums, ki-
tas Rojui Mizarai, o trečias
Dr. A. Petrakai. Perduok juos
jiems.

Kas čia tokio, kodėl tokia
mums dovana? Nagi va juose
matau mūsų lietuvių tautos
muzikė-kompozitoriaus Miko
Petrausko atvaizdą! Vadinasi,
ženkleliai išleisti Petrausko
pagarbimui! Kokia tai di-
džiulė, graži visai lietuvių tau-
tai dovana, suteikta tarybinės
vyriausybės.

Šie metai lietuvių tautai
yra Donelaičio metai. Tai ir-
gi bus atžymėta visoje pla-
čioje Tarybų Sąjungoje.

Pridėkime praėjusių metų
pabaigoje puikų Lietuvos ope-
ros ir baleto teatro pasirody-
mą Maskvoje, ir turėsime e-
vaizdą, kaip gražiai lietuviš-
kas menas puoselėjamas tary-
binių tautų šeimoje.

Beje, šio sekmadienio po-
pietę praleiskite "Laisvės" sa-
lėje. Dr. Petrika duos issa-
mą paskaitą apie Donelaitį.
Rojus Mizara papasakos, ką
lietuvių tautos literatūra yra
pasiekus po Donelaičio. Tai
bus labai įdomi popietė.

Puikiai Naujuosius metus
atidarė Tarybų Sąjungos vy-
riausybė su Chruščiovu prie-
šakyje. Ji, kaip laikraščiai sa-
kė, pradėjo "naują taikos
ofensyvą" atsikreipimu į vi-
so pasaulio tautos ir valsty-
bes.

Tegu nebūna karo, tegu
klesti taika!
Visus klausimus ir nesusi-
(Tąsa 5-tame pusl.)

Numato ilgą karą
Pietų Vietname

Saigonas. — Jungtinių
Valstijų militariniai vadai,
kurie manė, kad po Diemo
valdžios nuvertimo Pietų
Vietname greitai bus įveik-
ti partizanai, dabar jau at-
sisakė tos minties.

Pasirodė, kad nauja mili-
taristų valdžia vidaus rei-
kaluose laikosi senos politi-
kos. JAV toliau numatanti
politiniai ir militariniai va-
dai patarė, kad liaudies nu-
raminimui nauja valdžia
darytų darbo žmonių nau-
dai reformų, o ypatingai
žemdirbiams. Bet militaris-
tai daugumoje yra kilę iš
stambių žemvaldžių, tai jie
nenori nei girdėti apie re-
formas.

Tuo gi kartu partizanų
jėgos žymiai sutvirtėjo. Tai
parodo įvykęs žiaurus mū-
šis tik 25 mylios į pietus
nuo Saigono. Tūkstančiai
valdžios kareivių, kurių

tarpe dalyvavo ir JAV Ran-
ger batalionas, daug malūn-
sparnių ir bombonešių, bu-
vo apsupę partizanų bata-
lioną, apie 500 žmonių. JAV
karininkai manė, kad parti-
zanai bus sunaikinti. Bet po
žiaurių kautynių jie nete-
kė tik apie 60 žmonių už-
muštais ir sužeistais pra-
laužė apsupimo lanką ir iš-
ėjo.

Mūšyje partizanai nušo-
vė vieną JAV malūnsparnį,
pašovė 15 bombonešių "B-
26" ir malūnsparnių, sužei-
dė 5 JAV karius ir padarė
didelių nuostolių Vietnamo
armijos daliniams.

Saigonas. — Pietų Viet-
namo valdžia perdavė visą
galią trims generalams:
Duong Van Minhui, Tran
Van Donui ir Le Van Ki-
mui, kurie diktatoriškai
valdys šalį.

"Mes neboikotuojame
Kubos", — anglai

Londonas. — Leyland Mo-
tor korporacijos pareigūnai
sako, kad jie neboikotuoja
Kubos, kad praityje ši fir-
ma su Kuba yra vedusi pla-
čią prekybą, vien 1949 me-
tais ji pardavė Kubai 620
autobusų.

Anglai sako, kad jie sek-
dami Jungtinių Valstijų nu-
sistatymą linkui Kubos ga-
lėtų netekti "gero" "kustu-
merio". Kuba jau yra užsa-
kusi autobusų Prancūzijoje,
Ispanijoje, Vakarų Vo-
kietijoje, Japonijoje ir Če-
koslovakijoje.

Didėja aviacijos
kompanijų pelnai

Washingtonas. — 1963
metais lėktuvų gaminimo
kompanijos turėjo \$20,000-
000,000 įplaukų, tai lygi-
nant su 1962 metais ant
\$500,000,000 daugiau.

Vien iš Jungtinių Valsti-
jų valdžios militariniams
reikalams jos gavo užsa-
kymų už \$13,100,000,000.
Privatinės kompanijos
jos pagamino 7,900 lėktuvų
ir malūnsparnių.

New Delhi. — Indija at-
metė Pakistano protestą
Kašmyro klausime.

IŠ VISO PASAULIO

Pekinas. — Kinijos vy-
riausybė padidino propa-
gandą už gimdymų kontro-
lę. Numatoma, kad 1964
metais Kinijoje jau bus
750,000,000 gyventojų, tai
nuo 1957 metų padaugeji-
mas bus 100,000,000 žmo-
nių.

Bona. — Buvus Vakarų
Vokietijos kancleris Ade-
naueris vis priešingas Va-
karų gerinimui santykių su
Tarybų Sąjunga.

Bukareštas. — 1963 me-
tais Rumunijos industrinė
gamyba pralenkė 1962 me-
tų gamybą 12 procentų.

Ženeva. — Cionai bus pa-
statyta už \$80,000 Pasauli-
nis sveikatos tyrimo cen-
tras.

Detroitas. — 1963 metais
General Motors Co. parda-
vė 3,937,300 pasažierių au-
tomobilių.

Ottawa. — Kanada gami-
nasi 500,000 kilovatų jėgos
atomų skaldytuvą.

Leopoldville. — Angolos
liaudies vyriausybė užsie-
nyje pareiškė, kad ji priims
pagalbą nuo socialistinių
šalių kovoje už Angolos lai-
svę.

Paryžius. — Prancūzijos
prezidentas De Gaulle pa-
reiškė, kad jis tikisi, jog
tradicinis draugiskumas
Prancūzijos su Kuba bus
atnaujintas.

Maskva. — Antarktikoje
Tarybų Sąjunga įsteigė dar
vieną tyrinėjimo bazę, da-
bar ji turi penkias.

Paradise City, Ariz. —
Senatorius Barry Goldwa-
ter pareiškė, kad jis kandi-
datuos į JAV prezidentus.

Londonas. — Sausio 15
dieną į Angliją atvykęs Va-
karų Vokietijos kancleris
Ludwigas Erhardas.

Washingtonas. — Sulau-
kus 86 metų amžiaus mirė
Harvey W. Wiley, žymi ko-
votoja už moterų lygiąs teis-
ses su vyrais.

'LAISVĖS' VAJUS

GAVIMUI NAUJŲ SKAITYTOJŲ

Vajus prailgintas iki 1964 metų sausio 31 dienos

KONTESTANTŲ STOVIS DABAR YRA TOKS:

	PUNKTAI
Connecticut valstija	9688
Brooklyn-Queens, N. Y.	6312
So. Boston, Mass.	4404
N. J. valstijos vajininkai	4206
Lawrence, Mass.	3286
J. Gendrenas, St. Petersburg, Fla.	2926
Geo. Shimaitis, Brockton, Mass.	2904
Worcester, Mass.	2352
Philadelphia, Pa.	2152
Kanadiečiai	2026

Mildred Friberg, Chicago, Ill.	1944	J. Blažonis, Lowell, Mass.	648
A. Zemaitis, Baltimore, Md.	1890	C. K. Urban, Hudson, Mass.	638
Chester, Pa.	1788	Scranton, Pa.	640
Great Neck, N. Y.	1776	Ona Žilinskienė, Plymouth, Pa.	564
LLD 87 kp., Pittsburgh, Pa.	1572	M. Ziedelis, Nashua, N. H.	512
M. Uzdavinis, Norwood, Mass.	1488	K. Naravas, Shenandoah, Pa.	436
LLD 20 kuopa, Moterų		M. Aranuk, Detroit, Mich.	430
Binghamton, N. Y.	1312	L. Tilvik, Easton, Pa.	320
Los Angeles, Calif.	1296	Veronika Kvetkus	
Rochester, N. Y.	1200	Cambridge, Mass.	216
J. Zebrys, Cleveland, O.	1128	A. Navickas - M. Kazlauskas	216
B. Sutkus, V. Taraškienė		Haverhill, Mass.	
San Francisco, Calif.	984	S. Kiršlis, Bridgewater, Mass.	108
Miami, Fla.	924	A. P. Dambrauskas	72
		Haverhill, Mass.	72
		Vera Smalstis, Livonia, Mich.	72
		C. Belunas, Detroit, Mich.	36

Iš Stamford, Conn., atnaujinimų prisiuntė Amelia
Juškevičienė.

Brooklyn-Queens vajininkas Valys Bunkus pridavė atnaujinimų ir jam į talką atėjo šiu atnaujinimais
brooklynietis Senas Juozas.

Po dvi naujas prenumeratas prisiuntė P. Bečis,
Great Neck, N. Y., ir J. Zebrys, Cleveland, Ohio.

Po naują prenumeratą prisiuntė B. Sutkus, San
Francisco, Calif., ir C. K. Urban, Hudson, Mass.

Atnaujinimų prisiuntė: K. Kilikevičius, Toronto,
(Tąsa 5-tame puslapyje)

Anglija parduos Kubos
respublikai 450 autobusų

Havana. — Anglija parduos Kubos respublikai 450
autobusų. Kuba už autobu-
sus sumokės \$11,200,000.

Anglija suteikė Kubai pen-
kerių metų kreditą.

Autobusus ir jiems atsargines dalis gamins didžiausia
Anglijoje Leyland Motor korporacija. Jos tvarkytojai
numato, kad ateityje Kuba
dar užsisakys 1,000 autobusų,
už \$20,000,000.

Angliją jau atvyko šeši Ku-
bos specialistai prižiūrėti
mūi jų gamybos.

Washingtonas. — Jungtinių
Valstijų Valstybės departamentas
kritikavo Angliją už pardavimą Kubai
autobusų. R. J. McCloskey,
Valstybės departamento pareigūnas,
pareiškė: "Šis Anglijos pasielgimas kenkia
Jungtinių Valstijų politikai
izoliuoti Kubą".

Mainierių vargai
ir reikalavimai

Washingtonas. — Iš Ken-
tucky valstijos bedarbių
mainierių komitetas lankėsi
Baltajame Name ir išdėstė
bausmę jų ir šeimų vargą.
Komiteto nariai buvo prastai
apsirengę, suvargę ir nesiskutę.

Jie sakė, kad jų šeimos
šala ir badauja. Kaip pa-
vyzdį, tai R. P. Hicks sakė,
kad jis, jo žmona ir 10 vaikų
turi gyventi tik iš \$70 per
mėnesį nedarbo apdraudos.
Tokioje padėtyje yra dauguma
bedarbių mainierių.

Iš Baltojo Namu mainie-
rių delegacija lankėsi pas
Kentucky valstijos senatorius
ir kongresmanus ir jiems
išdėstė savo vargus.

New Delhi. — Susirgo In-
dijos premjeras Nehru.

Paruošė raportą
apie rūkymo žalą

Washingtonas. — Dar
1962 metais prezidentas Ke-
nedis suorganizavo iš dešimties
mokslininkų Surgeon General's
Advisory Committee on Smoking
and Health.

Minėtasis komitetas per
14-ką mėnesių tyrinėjimą, iš-
klaušė virš 9,000 raportų ir
jau paruošė raportą: ar rū-
kymas plečia plaučių vėžį.
Rapartas bus pateiktas JAV
prezidentui.

Komitetas praneša, kad
apie 70,000,000 JAV žmonių
rūko. Jie sako, kad per me-
tus prarūko virš septynis
bilijonus dolerių, vien 1963
metais buvo surūkyta 523
bilijonai papirosų.

Vientiane. — Kairiųjų ir
dešiniųjų frakcijos susitarė
pertraukti susirėmimus.

Mažėja J. Valstijų
unijų narystė

Washingtonas. — Su pra-
džia 1964 metų Jungtinių
Valstijų Darbo departamen-
tas paskelbė, kad prie
AFL-CIO unijų priklauso
tik 12,630,000 narių. Dar
1960 metų pradžioje šios
unijos turėjo 14,100,000 na-
rių, o jau ir tadą AFL-CIO
organizuoti darbininkai su-
darė tik 20 procentų iš visų
dirbančiųjų.

Tiesa, tadą nepriklauso-
mas, tai yra tas unijas, ku-
rios neįėjo į AFL-CIO, dar
buvo apie 3,000,000 organi-
zuotų darbininkų.

AFL-CIO unijų vadai sa-
ko, kad narystė nupuolė iš
priežasties ekonominės kri-
zės ir automatizacijos. Fab-
rikantai įveda naujas maši-
nas, su kuriomis dirbant
jau mažiau reikia darbinin-
kų. Eina apsievienijimas ge-
ležinkelių ir kitų kompani-

jų, tas taipgi išmeta daug
darbininkų iš darbo. Jeigu
būtų sumažinta darbo sa-
vaitė nuo 40 valandų iki 35,
tai apie 1,500,000 bedarbių
gautų darbo. Bet tam prie-
šingi fabrikantai ir JAV
valdžia.

Kenkia unijų augimui ir
AFL-CIO vadų užpildinė-
jimai ant pažangesnių uni-
jų, nebandymas organizuo-
ti neorganizuotų darbinin-
kų ir vadų žalingas nusista-
tymas tarptautinius reika-
lais.

Washingtonas. — JAV
Darbo sekretorius W.
Wirtz pradėjo veikti, kad
surasti galimybę išvengti
mūi geležinkeliečių streiko.
Vasario 25 dieną baigiasi
laikas, per kurį Kongreso
buvo uždrausta geležinke-
liečiams skelbti streiką.

Rinkimai Meksikoje
ir politkaliniai

Mexico City. — Meksikoje
artėjant prezidentiniams
rinkimams žymiai padide-
jo liaudies kova už išlaisvi-
nimą politinių kalinių. Ypa-
tingai tas pasireiškė gruod-
žio 28 dieną, kuomet viso-
je šalyje įvyko demonstra-
cijų už paliuosavimą D.
Afaro Sequeiros, kairaus
nusistatymo ir žymaus fres-
kų artisto.

Kiti žymūs kaliniai yra
D. V. Martinezas ir Valtei-
nas Campa, geležinkeliečių
vadai, Dionisio-Encina Red-
riguezas, Komunistų parti-
jos vadas.

1963 m. labai pakilo
kompanijų šėrai

Washingtonas. — 1963 m.
buvo pelningi visoms di-
džiosioms kompanijoms.
Lėktuvų susisiekimo kom-
panijų šėrai pakilo net 99
procentais. Čukraus gami-
nimo — 50 proc., metalo
gaminimo — 49.5%, auto-
mobilių gaminimo kompani-
jų — 35.4%, tabako ir papi-
rosų — 31%.

Mažiau šėrai pakilo maisto,
elektra operuojamų ma-
šinų, avalynės ir eilės kitų
kompanijų. Tik 13 procentų
šėrai pakilo knygų ir laik-
raščių leidėjų.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

Washingtonas. — Emer-
gency Committee for Disas-
ter Relief to Cuba, kad pa-
gelbėjus kubiečiams, nuken-
tėjusiems nuo uragano, pra-
šė JAV leidimo pasiųsti
į Kubą 3,500 svarų džiovint-
o pieno. Jungtinių Valstijų
Prekybos departamentas
atsisakė duoti leidimą.

Atlanta. — Daugiau kaip
100 negrų moksleivių de-
monstravo prie miesto ma-
joro buvaines, protestuoda-
mi prieš negrų persekioji-
mus miesto gatvėse.

Saigonas. — 15 mylių nuo
Saigono nukrito JAV bom-
bonešis "B-26" ir žuvo du
JAV karininkai.

Londonas. — Anglijoje ir
eilėje kitų Europos valsty-
bių spauda su viltimi pasi-
tko Johnsono kalbą, kuris
Kongrese sakė, kad reikia
kovoti prieš žmonių vargus
ir mažinti atominį apsi-
ginklavimą.

Maskva. — Iš Varšuvos
grįžo Chruščiovas.

Washingtonas. — Vėl
prasidėjo Jungtinių Valsti-
jų Kongreso posėdžiai.
Tarp pirmųjų darbų yra
taksų numušimo biliūs. Pre-
zidentas reikalauja, kad
taksai būtų numušti 11 bili-
jonų dolerių. Suprantama,
įplaukų taksų numušimas
daugiausiai taikomas fir-
moms.

Washingtonas. — Roy
Wilkins, N.A.A.C.P., negrų
organizacijos generalinis
sekretorius, pareiškė De-
mokratų partijos viršinin-
kams, kad jeigu jie nori
gauti negrų balsus prezi-
dentiniuose rinkimuose, tai
turi daugiau darbuotis už
priėmimą biliaus civilinių
laisvių reikalais.

Washingtonas. — Sausio
8 d. prezidentas Johnsonas
sakė kalbą Kongrese, išdė-
tydamas Jungtinių Valstijų
politiką ir Kongreso užda-
vinius 1964 metais.

Washingtonas. — Paba-
goje sausio mėnesio į Japo-
niją vyks JAV Valstybės
sekretorius D. Ruskas.

PUBLISHED BY THE LAISVĖ, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Kaip tai išaiškinti?

MES JAU RAŠĖME, kad praėjusių metų gruodžio 17 d. JAV Apeliacijų teismas Washingtono atmetė žemesniojo teismo nuosprendį, skelbiantį, kad JAV Komunistų partija turėtų registruotis kaip svetimos valstybės agentūra. Atmetė vyriausią dėl to, kad tas žemesniojo teismo sprendimas prieštaravo JAV Konstitucijos penktajam amendmentui (papildymui).

Ką valdžia dabar darys, dar nežinia. Ji gali apeliuoti į Aukščiausiąjį teismą, prašant, kad šis būtų svarstytas, kad jis Apeliacijų teismo sprendimą atmetų ir užgirtų žemesniojo teismo "originalų" sprendimą, arba ji gali pradėti prieš JAV Komunistų partiją naują bylą.

Kaip ten bebūtų, bet JAV Komunistų partija šiandien nuo registracijos laisva. Galimas daiktas, kad ir tie asmenys, komunistai, kuriems iškelta byla, reikalaujant registruotis, bus laisvi, nebus net teisiami, nors tai, žinoma, dar per anksti sakyti. Bet keistumas štai kur glūdi.

Tas pats teismas tą pačią dieną (gruodžio 17-ąją) sprendė ir kitas panašias bylas, ir jis nutarė, kad Amerikinis Komitetas sveturgimiams ginti registruotųsi, kaip Komunistų partijos "frontas". Daugiau: tas pats teismas nutarė, kad ir Jefferson School for Social Science, ir May Day Committee taip pat registruotųsi. Vadinasi, tas pats teismas, kuris JAV Komunistų partijos registravimą atmetė, nutarė, kad registruotųsi tos partijos "frontai". Kaip tai išaiškinti?

Tiesa, vienas teisėjų, David L. Bazelon, argumentavo prieš vertimą registruotis Amerikinio Komiteto sveturgimiams ginti, pareiškdamas, kad šis komitetas yra sukurtas persekiojamiems ateiviams ginti. Tačiau kiti du teisėjai pasisakė už registravimąsi!

Teismas svarstė ir Abraham Lincoln Brigade (Ispanijos karo veteranų organizacija), bet sprendimo nepadarė; paliko tolesniam tyrinėjimui.

Kaip matome, Apeliacijų teismas, užuot dalykus išaiškinęs, juos tik labiau sukonfuzino.

Lietuviai labai svarbus, labai artimas Amerikinis Komitetas sveturgimiams ginti, kadangi jis yra jau apgynęs visą eilę ir lietuvių sveturgimių, kurie buvo užpulti. Ką šio komiteto vadovybė dabar darys, liekasi kol kas neaišku. Reikia manyti, kad Komitetas tęs bylą toliau — kreipsis į Aukščiausiąjį šalies teismą, reikalaujamas, kad jis Apeliacijų teismo sprendimą atmetų.

Visas šis puolimas prieš organizacijas daromas einant t. v. McCarrano įstatymu. Tai tik parodo, koks tas įstatymas yra pragaistingas, parodo, kad reikia reikauti, idant JAV Kongresas jį atšauktų.

Revoliucinė Kubai---
penkeri metai

SIŲ METŲ PRADŽIOJE — tiksliau: sausio 2 d. — sukako penkeri metai, kai Kubos liaudis, vadovaujama Fidelio Kastro, nuvertė fašistinę diktatūrą ir paskelbė Kubą liaudišką, socialistinę šalį.

Šie penkeri metai Kubai buvo sunkūs metai dėl to, kad jos didysis kaimynas, Jungtinės Valstijos, — prieš ją priešiška nusistatė. Mūsų šalis ne tik sutraukė su Kubą diplomatinis ryšius, o ir paskelbė jai ekonominę boikotą. Daugiau: buvo padaryta ir Kubą invazija. JAV yra daugybė Kubos pabėgėlių, organizuojamų kitai invazijai. Iš čia ir iš kitų amerikinių šalių daromos prieš Kubos liaudį provokacijos. Dar viena nelaimė: praėjusiais metais nedidukę Kubos salą nusiaubė baisios audros, uraganas, padarydamas daug nuostolių.

Tačiau Kubos liaudis vilties nepameta, rankų nenuleidžia. Ji stato naują visuomeninį gyvenimą, jį ginkluojasi, ryžtingai nusistatė atmušti priešą, jei jis bandytų Kubos revoliuciją pasmaugti.

Ligi šiol didžiausią talką Kubai davė socialistinės šalys, ypač Tarybų Sąjunga. Jinai žada duoti jai pagalbą ir ateityje. O jei kas bandytų Kubą užpulti, tai Chruščiovas sako, Tarybų Sąjunga pasiryžusi respubliką ginti.

Idomu pabrėžti tai, kad ir Prancūzijos valdžia, sakoma, jau žada sumegzti su Kubą geresnius santus.

Jau yra du!

NA, TAI JAU YRA du Respublikonų partijos berniukai, viešai paskelbę, kad jie nori būti JAV prezidentu: Niujorko valstijos gubernatorių Nelson Rockefeller ir senatorius (iš Arizono valstijos) Barry Goldwater. Pirmasis — vienas stambiausių kapitalistų visoje šalyje, antrasis savo milijonais Rockefellerio "nebytiš", bet yra užtenkamai turtingas; be to, už jį stoji reakcionariaus kapitalistų sluoksniai.

Abudu sekamame Respublikonų partijos suvažiavime, kuris įvykis už apie šešių mėnesių San Franciske, varžysis už tai, kad būtų nominuoti kandidatais prezidento vietai.

Be abejo, atsisars ir daugiau kandidatų į kandidatus. Bet kol kiti atsisars, tai šitiedu kavalieriai išlies daug žodžių, save girdami. O spauda, radijas ir televizija apie

Kas ką rašo ir sako

KROKODILO ASAROS

Kanadiečių "Liaudies Balsas" rašo:

Vakaru Vokietijos kanceleris Erhard gailiai apsisverkė, kuomet vienas Rytų Berlyno jaunuolis buvo pašautas bandant perlipti per sieną ir mirė. "Tie, kurie atsakomingei už nusikaltimą, vėl parodė pasauliui savo tikrą, kriminališką veidą," pareiškė jis, lyg apgailestaudamas tą jaunuolį. Bet jo asaros — krokodilo asaros.

Kiek kartų Rytų Vokietija ir Tarybų Sąjunga siūlė Vakaru Vokietijai ir jos sąjungininkams pasirašyti taikos pakta ir normalizuoti santykius, bet jie nesutinka. Visi jie neišskiriančieji Erhardo. Jie nenori normalaus ir taikaus sugyvenimo. Priešingai, jeigu jų jėgos būtų pakankamos, jie nelauktų ilgai, pulytų Rytų Vokietiją, nežūrėdami, kiek žmonių žūtų, kaip jie nežūrėjo pradedant antrąjį pasaulinį karą.

Dabar, kol nėra taikos ir sugyvenimo, siena yra reikalinga. Tie, kurie bando prieš įstatymus pereiti sieną, gerai žino, jog jie lauko įstatymus ir gali būti pašauti. Jeigu jie nenori klausyti įstatymų, jie yra kalti už tvarkos ardymą ir negali skustis, jeigu tenka užmokėti gyvybę.

Europoje, kaip ir daugelyje kitų pasaulio dalių, rubežiai yra stropiai saugomi. Bėgantiems per rubežių visuomet yra pavojus. Tą gerai žino ir Erhard. Jeigu jam nerūpėtų taikos ardymas, jis neagituotų vokiečių rizioktu gyvybėmis bandant perbėgti per sieną.

Ne visuomet ir ne visur gyvybė taip apverkiama. Ana, anuo metu Kanadoje buvo nušauti trys miško darbininkai. Tie, kurie atsakomingei už jų gyvybę, buvo nubausti po \$100 už laikymą ginklo be leidimo. O tie miško darbininkai tikrai norėjo, apginti savo pragyvenimo šaltinį, kuriam sudarė pavojų škebėi štu, kurie su šautuvais gynė skebų interesus.

DĖL BYLOS PRIEŠ
A. BIMBĄ

Dėl JAV Teisingumo departamentu bylos užvedimo prieš A. Bimbą, kad jį nupilietintų, J. Zaliukas "Vilny" (sausio 2 d.) stebisi, kad "dabar, kai Amerikoje šiek tiek lyg pradeda atsistigti reakcija, tai iš tiesų daugeliui kelia galvosūkių — koks čia biesas darosi!"

Toliau:

Tačiau pagal mensevikų P. Grigaičio laikraščio "Naujieji" komentarų grąsinantį toną, kad ir daugiau tokių bylų bus iškelta, tai daugiau kaip tikra, jog pasikėsiniams prieš redaktorių A. Bimbą yra pasikėsiniams prieš visą pažangiųjų JAV lietuvių judėjimą. Norim ar nenorim verčiasi manyti, ne tiek Teisingumo departamentui rūpi nupilietinti A. Bimbą, o kiek lietuviškiesiems reakcininkams.

Visokie lietuviški nusikaltimai pakalikai, grąsinantio tipo mensevikai, šimtiniai klerikalai, ne bet koks kantrybės laukti kol senieji pažangieji JAV lietuvių dėl senatvės nusilpnės. Pamatė, kad tie jų lūkesčiai juos apvylė. Nors ir kaip sparčiai pažangiųjų lietuvių eilės dėl mirties rėtėja, bet vieton pažangus judėjimas silpnėti, jis stiprėja. Laikraščių skaitytojų gausėja, parengimuose publika ne truputį nemažėja; net sugebėjo išvystyti antifašistinį sąjūdį, nukreiptą prieš nacistinius nusikaltėlius.

Tokie dalykai lietuviškus reakcininkus, ginančius nacistinius nusikaltėlius, veda iš proto. O ypač juos veda iš proto, kad jų pilkoje žmonių masėje prasidėjo dekonsolidacija.

juos rašys ir rašys, plepės ir plepės. Visa tai labai įkyrės skaitytojams ir klausytojams. Bet tu žmogus nieko nepadarysi. "Taip jau priimta", ne vienas tau pasakys.

Kaip gaila, kad nėra trečiosios partijos, liaudiškos partijos, kuri išstotų su savo kandidatais, sugebiančiais numaskuoti monopolistinio kapitalo kandidatus.

vos "laisvinimo" politika staipvilti eiliniai žmonės Lietučiai kelia lėrmą. Antitarybišnis nusistatymas ir draudimas vykdyti paviešėti ir Lietuvą ne tik senuosius Amerikos apolitinus lietuvių, katalikus, o ir naujuosius ateivius vis labiau verčia pagalvoti ir ugdyti savo simpatijas pažangiesiems JAV lietuviams. Reakcininkų, visokių laisvintojų pilkoji masė prasikrapšto akis ir pradeda praręgti, kad nei iš laisvinimo, nei iš antitarybišinės politikos niekas neišeis.

Visokių altų, vlikų, bendruomenių ir kitokių veiksmų galvos pasinaudodamos "uždardbiaujančių iš šalies" paslaugomis ir suruošė samokslą prieš pažangiuosius lietuvių, pirmąją atka pasirinkdami A. Bimbą. Tie nacistinių nusikaltėlių pakalikai mano sukelti pažangiam lietuvių judėjimui finansinių nuostolių bylos gynamui, mano sukelti baimės paniką pažangiųjų lietuvių gretose.

Bet jie labai apsirinka. Pažangieji JAV lietuvių pergyveno bausių makartizmo siautėjimą. Gynė V. Andriulio, L. Pruseikos ir kitų bylas. Nei moraliai nepakriko, nei finansiniai neišsėko. Pakako pažangiejiems ir drąsos, pakako ir pinigų. Tokie puolimai prieš pažangiuosius, dar labiau juos sukonsoliduoja, atsioja nuo istizėlių, pakelia ūpą, dar atkakliau leisti savo laikraščius, dirbti organizacijose, siekti bendro darbo žmonių tikslu.

Nauda reakcininkams iš puolimo prieš pažangiuosius gali sulaukyti iš jų fronto žmonių masinį perėjimą pažangiųjų pusėn. Žinoma, neužsigrūdinusius pažangioje veikloje, o tik simpatizuojančius pažangiesiems savo pilkosios masės žmones laikinai gali pagąsdinti. Bet tai tik laikinai.

Istorijos malūnas sukasi, savo grūnomis mala. Niekas negali sulaukyti upės vago vandens bėgimo. Nesulaikys jo ir reakcininkai.

Naujas aliuminio
gavybos būdas

Aliuminis naudojamas kaskart plačiau. Apskaičiuota, kad 1970 m. jo reikės liaudies ūkiui dukart daugiau negu dabar. Ligi šiol jis buvo gaminamas elektrolizės būdu iš boksity, kuriuose jo būna 45—60 proc. ir kurių telkiniai paskirstyti žemėje labai nevienodai. Molyje yra apie 20 proc. aliuminio, ir molio esama visur kiek tik reikia. Tačiau gaminti aliuminį iš molio neapsimokėjo, nes prieš pradėdant elektrolizę tekdavo molį įsodrinti. Pagaliau sukurta paprasta ir rentabilus įsodrino metodas. Molyje esantis aliuminis ištirpinamas sieros rūgštimi, ir gaunamas sulfatas. Panaudojant kristalizaciją, aliuminio sulfatas išskiriamas ir pavėrdamas oksidu, iš kurio elektrolizės būdu gaunamas aliuminis. Tirpinimui panaudota sieros rūgštis gali būti pakartotinai išnaudojama. Panašiu būdu iš molio galima gauti ir geležį.

PENKI PREZIDENTAI
ANT JAV PINIGŲ

Washingtonas. — Kenedžio atvaizdas ant pusdolerio, tai bus jau penktojo JAV prezidento atvaizdas ant metalinių pinigų.

Lincolno yra ant cento, Jeffersono — penkių centų, F. D. Roosevelt — 10 c. ir Washingtono ant 25 centų. Eilės prezidentų atvaizdai yra ant popierinių pinigų.

juos rašys ir rašys, plepės ir plepės. Visa tai labai įkyrės skaitytojams ir klausytojams. Bet tu žmogus nieko nepadarysi. "Taip jau priimta", ne vienas tau pasakys.

Kaip gaila, kad nėra trečiosios partijos, liaudiškos partijos, kuri išstotų su savo kandidatais, sugebiančiais numaskuoti monopolistinio kapitalo kandidatus.

Mikromegas

Žiūrint pro mano akinius

Iš A. Vienuolio atsiminimų

Pernai Valstybinė grožinės literatūros leidykla Vilniuje išleido vertingą žinomo Lietuvos rašytojo, vėlionies Antano Žukausko — Astronomas Šmurkštas. A. Vienuolio atsiminimų knygą, pavadintą vienos ten įtaltintos apybraižos vardu — "Astronomas Šmurkštas". A. Vienuolio atsiminimai nušviečia platoką jo gyvenimo barą, pradedant nuo 1945 m. ("Isduktė") ir baigiant biografine vyskūpo Antano Baranausko monografija (1957 m.). Kai kurios apybraižos jau seniau buvo paskelbtos.

Skaistant šį A. Vienuolio kūrinių tenka prisiminti kitos realinės rašytojos, vėlionės Julės Zymantienės — Žemaitės vaizdelius, parodančius senojo Lietuvos kaimo gyvenimą. Jie paimti iš tikro gyvenimo ir nesuluosinti jokia simbolistinė ar futuristinė maniera.

Štai "biografija" rusės merginos ("Mano gyvenimas"), kurią dar mažą karą audra atbloškė ir Lietuva, atsikyri nuo motinos ir "pametė po durimis" labdarininkų lietuvių, kurie ją išaugino ir išmoksino. Dabar ji sąmoninga T. Lietuvos pilietė ir kraštui naudinga darbininkė. Daug sunkių dienų jai teko išgyventi, daug vargo iškentėti. A. Vienuolis atsimena ir kaip tūli Lietuvos didžiulaukiai (buožės), nenorėdami stoti į kuriamus kolūkius, visapj juos sabotavo, šmeižė, demoralizavo žmones, vogė bei žalojo jų turta ir visapj jiems kenkė ("Geležinė asis").

Autorius gana jautriais bruožais piešia Lietuvos visuomenės gyvenimą, ypatinai kaimo samdinių padėtį ("Samdinė Alena", "Pavainikė", "Arklavagio duktė" ir kt.). Neužmiršo Vienuolis savo memuaruose parodyti ir kitą senojo Lietuvos kaimo žaidimą — socialinę klasių nelygybę ir iš to išeinančias nuoskaudas. Devenų kaimo mažžemio sūnus Lionginas Liogė, dėdės kunigo dėka išsimokslinęs advokatas, gyvenęs Rusijos mieste, įsimylė dvarininką Kurmio dukrą Jadvygą, kuri irgi stipriai jį pamylė su juo draugauja, lanko šokių ir pan. ("Gedimenaitė ir muzikas"). Lionginas yra Kurmino dvare dažnas svečias. Tačiau kai jis paprašo Jadvygos "rankos", jos tėvas supyksta, jaučiasi užgauti ir išvaro jį iš dvaro, o dukrai užgina su juo susitikti. Mat, jis "muzikas", o ji — bajoraitė! Negavęs Jadvygos, Lionginas per daug nesielvartauja: išvyksta į Rusiją, ten veda kitą turtingą miestietę ir ištaigingai išsikuria. Gi vargšė Jadvygą, kuri visa širdžia buvo Lionginą pamylusi, gražiai atsisakė už kito tekėti, liko senmergė, neurastenike. Jos gyvenimas buvo sugriautas dėl tuščios tėvų "fanaberijos".

Vienuolis gana įdomiai pasakoja apie Kaukazą, kuriame jam teko ilgokai gyventi. Tas pasakiškai gražus Gruzijos kraštas padarė Vienuoliui nepaprastai stiprų įspūdį, kurio jis neužmiršo iki mirties. Apie amžinai sniegu apklotus Kaukazo kalnus, jo sruonias upes bei kriokiančius upelius, — Vienuolis visuomet aištingai pasakodavo. Pirmiausia jis ten pateko 1903 m. kaip farmacitikos

mokiny-praktikantas. Lankė jis Kaukazą ir po 48 metų, savo amžiaus gale. Tenyškiai vaizdai visuomet jį žavėdavo iki ašarų ("Susitikimas Kaukaze", "Bucharos Emirai"). Prisimena autorius ir žymųjį Osetijos (Kaukazo tautelės) poetą Kostą Chetagurovą, kuris buvo priešcarinių sukilėlių vadovas, už kurio galvą valdžia siūlė 5,000 rublių. Tuo metu dideli pinigai! Osetai tuomet buvo caro valdžios labai skriaudžiami ir persekiojami. Jų kalba buvo draudžiama. Dabar jie laisvai puoselėja savo tautinę kultūrą.

Tačiau įdomiausias rinkinio raštas, tai biografinė vysk. A. Baranausko apybraiža ("Is atsiminimų apie Baranauską"); jis buvo jo motinos dėdė. Pas "Anykščių šilelio" autorių Seinuo se teko Vienuoliui, būnant gimnazistu, tris savaites gyventi, todėl pastabus jaunuolis įsitėmijo daug savo senelio gyvenimo bruožų.

Vyskūpo tėvo pavardė buvo Baronas, bet kai sūnus buvo "įbajorintas" — sulenkinta ir jo pavardė į Maranowski. O šito "subajorinimo" istorija gana prozaška.

Antano Baranausko tėvas buvo mažžemis, neturtin gas, dėl to ir sūnui mokslo duoti negalėjo. Pasimokė jis kiek pas kaimo "daraktorių" ir pradinėje mokykloje. Po šio "pasirušimo", tėvai Antaniuką atidavė į valdinę mokyklą, kur už mokslo nereikėjo mokėti. Ten jis buvo paruoštas valščiaus raštininko padėjėju. Baigęs tą kursą (1853 m.), jis buvo siuntinėjamas iš valščiaus į valščius, kur tik tokio "valdininko" prireikės. Jo mėnesinė alga buvo 7 rubliai ir 50 kapeikų. Berastininkaudamas Skuode jis susipažino su Telsių apylinkės dvarininkaitė Karolina Praniauskaite, už jį trimis metais vyresne. Karolina buvo romantinio tipo mergina, rašiusi lenkiškai eilėraščius ir bendrai gana apsiskaičiusi. Savo patari mals literatūros srityje ji Antanui daug padėjo. Jis jo gulėti tarp savo draugų bajorų.

Kol buvo gyvas, A. Vienuolis puoselėjo Anykščiųuo se Baranausko klėtelę, kuri buvo lyg ir privatus, jo mūnėjo eilėraščius lenkų kalba. Si poetinė gija juodu ir suartino, juodu įsimylėjo.

Tačiau ši jaunų poetų draugystė nepatiko bajoraitės Karolinos tėvams, jos broliams ir kitiems giminiams. Jie stengėsi kaip nors juos išskirti. Padedami jos įtakingo dėdės, Utenos klebono kanauninko Otono Praniausko, didelio aristokrato, jie nupirko Tel-

šiuose Antanui keturių gimnazijos diplomą, padarė jį "bajoru" Baranowskui ir išleido į Varnių dvasinę seminariją mokytis kunigu. Baranauskas savo meilę išmainė į diplomą! Iš Varnių jis pateko į Peterburgo dvasinę akademiją ir oportunistas Baranowskis savo Karoliną visai užmiršo. Kiek vėliau jis buvo suartėjęs su kita mergina — Cecilija Kairyte iš Ludiškių. Bet ne taip lengvai šį meilės krachą pergyveno jautrios sielos Praniauskaitė: ji nepataisomai susirgo ir po trijų metų, būdama tik 28 metų amžiaus, — mirė.

Baigęs Peterburgo akademiją, Baranauskas dėstė teologiją Kauno dvasinėje seminarijoje, o vėliau buvo pakeltas į vyskupus. Jau nystėje Baranauskas buvo sąmoningas lietuvis, patriotas, parašęs neužmirštamą literatūrinį šedevrą, poemą "Anykščių šilelis," žinomą kiekvienam lietuviui. Gi į senatvę jis visiškai sulenkėjo, tapo lenkų-lietuvių unijos šalininku, sąmoningus lietuvių niekino, juos pravardžiuodavo "litvomanais," "bedieviais" ir kit. Jis galutinai išsugyveno su lenkų aristokrati ja, tapo šlektos gerbėju. Lietuviškai daugiau neberašė. Rašė bei komponavo lenkišką tikybinio turinio giesmyną "Spiewnik pobozny" ("Pamaldus giesmynas"). Tapo dideliu šveiteja — davatka, kuris retai kada paleisdavo iš rankų rožančių ar breviurių (kunigų maldaknygę).

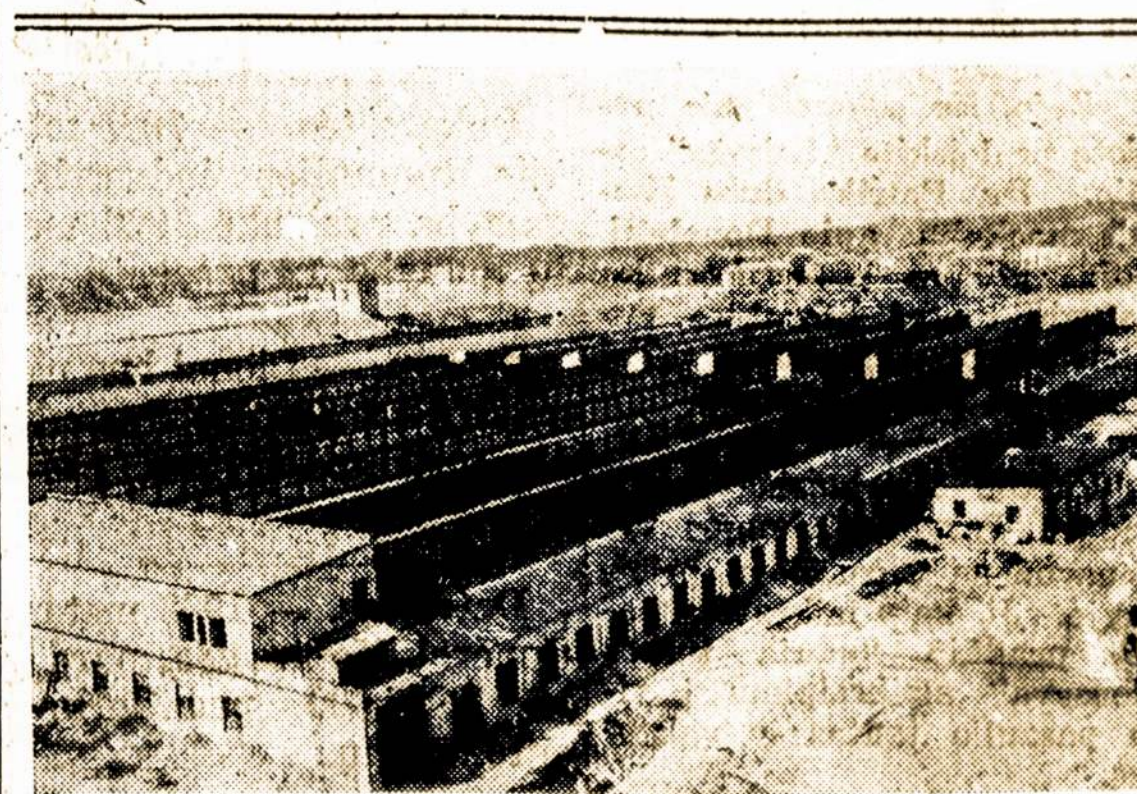
Apie Baranauską A. Vienuolis baigia savo įdomią monografiją gana naiviai, kai jis sako: "Anykščių šilelio" autorius palaidotas Seinuo se ir, įmūrytas katedros sienoje, laukia nesulaukia, kada gi ir jo palikus pargabens į numylėtus ir apdainuotus gimtuosius Anykščius."

Baranauskas, jei tik būtų galima jo atsikluosti, tikriausiai nenorėtų grįžti į eilėraščius ir bendrai gana apsiskaičiusi. Savo patari mals literatūros srityje ji Antanui daug padėjo. Jis jo gulėti tarp savo draugų bajorų.

Kol buvo gyvas, A. Vienuolis puoselėjo Anykščiųuo se Baranausko klėtelę, kuri buvo lyg ir privatus, jo mūnėjo eilėraščius lenkų kalba. Si poetinė gija juodu ir suartino, juodu įsimylėjo.

PRANCŪZIJA REMS
KAMBODŽĄ

Paryžius. — Prancūzija pasižadėjo duoti ginklų ir amunicijos Kambodžos valstybei. Tarp kitų ginklų duos tankų, karinių lėktuvų, mitlarinių sunkvežiminių ir kitų moderninių ginklų.

Kauno P. Zibarto vardo šilko-pliušo kombinato korpusai

J. GRIGISKIS

IVAIRIAIS KLAUSIMAIS

Filipinai traukiasi iš Jungtinių Valstijų sferos

Filipinų respublika laipsniškai traukiasi iš Jungtinių Valstijų diktuojamos įtakos. Nepaisant, kad 1961 metais išrinktas respublikos prezidentu Disodado Macapagalas buvo Jungt. Valstijų bankininkų ir aukštųjų politikų remiamas, pastaraisiais laikais jis pasuko savo valstybės vairą kiton kryptin.

Keletas ženklų rodo, kad dabartinė Filipinų vyriausybė nepatenkinta Jungtinių Valstijų politika Tolumosiuose. Rytuose, ypač Anglijos imperialistų pastangomis sukurtos Malayzijos federacijos rėmimu.

Kai 1962 m. gegužės mėn. JAV Kongresas atmetė Filipinų valdžios reikalavimą pamokėti JAV padarvutis karo metu nuostolius Filipinuose, tai prez. Macapagalas tuoj atsaukė planuojamą vykimą į Jungtines Valstijas. Taipgi iš liepos 4 dieną minima Filipinų nepriklausomybės sukaktį perkėlė į birželio 12 dieną, kurioje 1898 m. buvo įkurta pirmoji Filipinų respublika, nors gyvavo visai trumpą laiką, nes tu pačių metų gruodžio 10 d. Parvžiūje Ispanija, prakišusi karą su Jungtinėmis Valstijomis, perleido savo koloniją Jungtinėms Valstijoms valdyti.

1963 m. prez. Macapagalas areštavo ir deportavo amerikietį biznierių Harry Stonehill, kuris pirmiau padėjo rinkimus Macapagalui laimėti. Jis dabar kaltintas papirkinėjimu Filipinų viršininkų. Stambaus cukraus trusto viršininkai buvo paimiti už pakarpas kaip nustačius mokesčių valdžiai nemokėję ir Amerikos bankininkams pataikavę.

Filipinų Kongreso nutarimu pravedama žemės reforma smarkiai paliečia feodalus žemvaldžius, kurių tarpe yra nemažai amerikiečių.

Nepriklausomybės minėjimo dienoje prez. Macapagalas pareiškė, kad Filipinuose „revoliucija nebaigta“, kol nebus pastotas Amerikos interesams kišimasis į šios respublikos reikalus ir kol nebus nugalėtas skurdas, kultūrinis atsilikimas ir ligos.

Nepasitenkinimas Amerikos politika visur Filipinuose jaučiamas. Studentai demonstruoja su plakatuose išrašytais šūkiais: „Yankee Go Home.“ „Down With American Imperialism.“ Jie primena, kad Filipinai jau nebėra JAV kolonija, kad ji jau nepriklausoma respublika, kad jai amerikiečiai bankininkai jau nebegali diktuoti.

Japonų televizija smarkiai vejas Ameriką

Japonija didžiuojasi, kad jos televizija smarkiai vejas Jungtinių Valstijų televiziją. Iš 20 ir pusės milijonų šeimyninių namų 14 milijonų jau turi savo televizorius. Palyginamai, pagal gyventojų skaičių, japonai stovi pirmoje vietoje po Jungtinių Valstijų.

Pusiaur valdiška NHK televizijos korporacija šiuo metu jau turi 260 stočių, o 44 komercinės kompanijos — 117 stočių. Valdžios stotys suteikia daugiau informacinių žinių iš viso pasaulio, taipgi nemažai kultūrinės programos už tam tikrą mokesť. O komercinių sto-

čių programos visai panašios amerikinės televizijos programoms. Kaubojai, gengsteriai, įvairūs kriminalistai stovi pirmoje vietoje, kaip ir pas mus.

Japonai labai gudriai panaudoja amerikiečių televizijos programų filmus, tik savo kalbą jiems pritaiko. Gali girdėti televizoriuje šaukiant „Te o agera“ (rankas aukštyti). Gangasobi (japoniškai gengsteriai) pirmiau buvo rodomi įvairiais peilais apsiginklavę, o dabar — kaip Amerikoje.

Dar tik prieš 10 metų japonai pradėjo televizorius gaminti. O dabar televiziją jau varo iš apyvartos daugelį teatrų. Sakoma, kad per pastaruosius trejetą metų užsidarė apie 1,000 teatrų ir viena didžiulė teatrų kompanija iš biznio išėjo. Teatrams užėjo „osaretė iru“ — labai blogi laikai, televizijos bujimo laikai.

Minėjo laimingos dovanos 50 metų sukaktį

Praeitų metų pabaigoje Helen Berg Eberhardt minėjo 50 metų sukaktį jos tėvo suteiktos laimingos dovanos.

1913 m. dr. Olaf P. Berg savo rankomis pagamino iš norvegiško medžio smuiką ir įdavė į rankas savo dukrytei Helenai, tuo metu turinčiai tik 8 metus amžiaus. Jos tėvas nebuvo smuiku gamintojas. Jis buvo įvairių kalbų profesorius ir pasižymėjęs muzikas. Jie tuo metu gyveno Madison, Wis.

Tėvo dovaną Heleną sužavėjo. Kasdien ir kasdien smuikas buvo jaunutės mergaitės rankose. Kai ji kiek paaugo, smuikas ją nuvedė į Madison Simfonijos orkestrą. Smuikas padarė ją su gabilia soliste. Wisconsin universitete ji studijavo literatūrą ir dramą, ten susipažino su dramos entuziasistu Don Ameche. Bet smuikas jai buvo pirmoje vietoje.

1936 m. smuikas padėjo jai nuvykti į Olimpiadą Berlyne. Ten ji susipažino su Vienos baronu Heinz von Ritter ir netrukus situokė. Nuo tada jie žiemą gyveno Amerikoje, vasarą — savo vasarnamyje prie Austrijos sostinės Vienos.

1956 m. jos vyras mirė. Prieš ketvėrtą metų jos smuikas New Yorke supažindino ją su George Eberhardtu, garsaus naktinio klubo savininku. Netrukus jie apsivedė.

Helena sako, kad ji už viską labiausiai mylinti jos tėvo dovaną, kuri ir dabar jai laimė nešanti.

Istorijon įrašyti įvykiai

1937 m. sausio 6 d. susikūrė Abraomo Linkolno brigada ir išvyko Ispanijon kariauti prieš fašizmą.

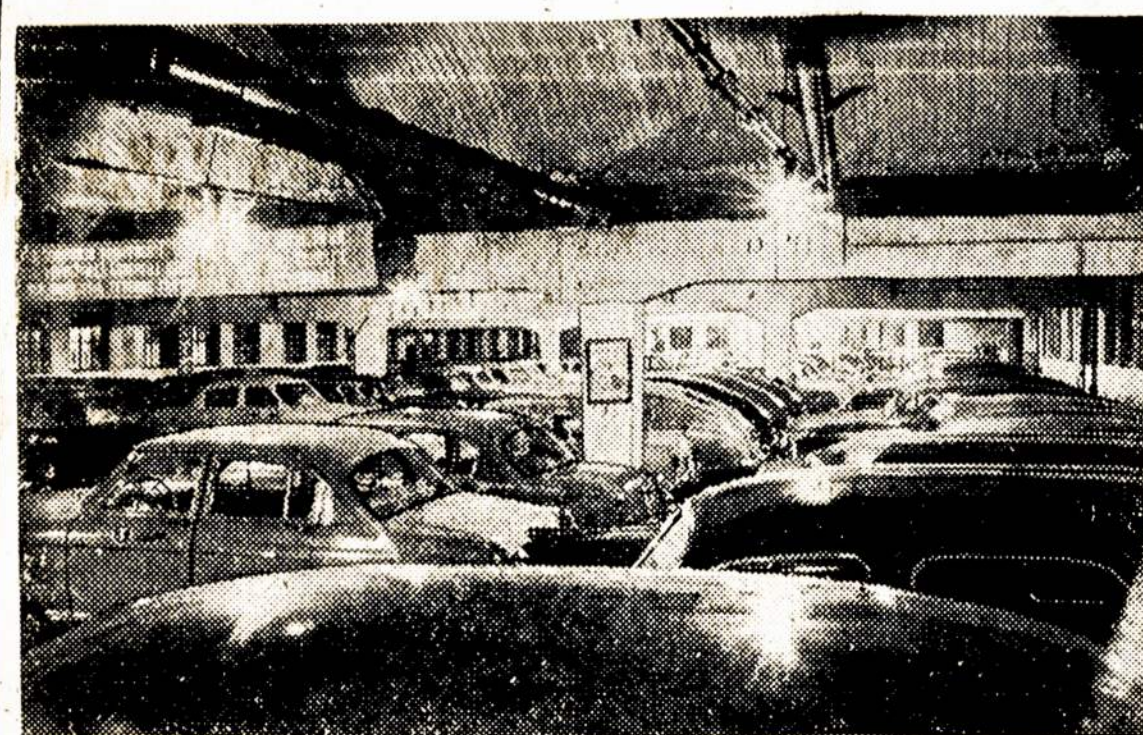
1876 m. sausio 12 d. gimė garsusis rašytojas ir už socializmą kovotojas Jack London.

Lowell, Mass.

Pataisa

„Laisvėje“ iš 27 d. gruodžio, korespondencijoje, buvo pasakyta, kad man besilankant E. Billerikoje Anglijoje paaukėjo \$5. Turėjo būti Anglija. Padėka priklauso draugams Angliams.

Lowellietis

Vilniaus automobilių parko garažas.

Aplankytos 75 šalys

Prieš šešiolika su puse metų pradėjo savo drąsiai įdomią kelionę žinomieji socialistinės Čekoslovakijos rašytojai ir visuomenės veikėjai Irzīs Hanzelka ir Mirosłavas Zikmundas. Jie nukeliavo automašina 125 tūkstančius kilometrų, apsilankė 75 šalyse, padovanojo pasauliui 8 nepaprastai įdomias knygas ir daugiau kaip šimtą pilnametražinių filmų.

Šių metų rugsėjo viduryje taikos ir draugystės ekspedicija, kurios sudėtyje, be Zikmundo ir Hanzelkos, yra gydytojas Josifas Korinta ir automechanikas Mirosłavas Driakas, atvyko į Tarybų Sąjungą iš Japonijos ir dabar keliauja po Tolumosius Rytus.

APN korespondentas paprašė draugus čekoslovakus papasakoti, kaip jie planuoja keliauti po TSRS, pasidalyti pirmaisiais įspūdžiais iš kelionės po mūsų Tarybų Sąjungą.

—Tarybų Sąjunga mus domina jau seniai, — pasakoja Zikmundas ir Hanzelka. — Dar 1938 metais, kai tik pradėjome savo kelionę aplink pasaulį, mes planavome baigti savo daugiametį darbą jūsų šalyje. Taip praktiškai ir išėjo, nors jau esame buvę čia tris kartus.

TSRS mus patraukia ne regėtais ekonomikos ir kultūros augimo tempais, savo didingais laimėjimais komunizmo statyboje. Žinoma, mus taip pat domina jūsų tautų istorija, etnografija, visuomenės gyvenimas ir kiti klausimai.

Per metus mes perkirsime TSRS iš rytų į vakarus, pabūsime Jakutijoje, Sibire, Vidurinėje Azijoje, Sąjungos europinėje dalyje, pasukime tikriausiai aplankysime Mongoliją, pervažiuosime per Varšuvą bei Berlyną ir tuo baigsime savo daugiametę kelionę.

Tad iki Pragos mums liko važiuoti 35 tūkstančius kilometrų, arba, taip sakant, dar vieną kartą apsisukti aplink Žemės rutulį.

Mes norime dirbti ir gyventi glaudžiam kontaktas su tarybine liaudimi. Tai, ką patys pamatysime, sudarys pagrindą naujoms knygoms ir kino filmams, kuriuos ketiname sukurti apie tarybinius žmones.

—Kaip Jus sutiko Tolumų Rytų gyventojai? Ar Jums pavyko atlikti numatytą programą, susijusią su kelione po Primorės kraštą?

—Jeigu kalbėsime apie pirmus įspūdžius, tai jų labai daug. Mes jau žinome tarybinių žmonių gyvenimą. Bet tokio sutikimo, ko-
kį mums suruošė primorietės, ypač Nachodkos uostas, tiesą sakant, nesitikėjome. Šiltas mūsų ekspedicijos sutikimas dar kartą rodo nuosirdžią ir neįsardomą Čekoslovakijos ir Tary-

bų Sąjungos tautų draugystę. Mes pasistengsime padaryti visa, ką galėsime, kad dar geriau pažintume vieni kitus ir kad vis labiau stiprėtų broliškas mūsų savitarpio supratimas.

Čia, tolimame jūsų žemės pakraštyje, mes pamatėme nepaprastai taikios statybos užmojų, aukštą gamybos procesų mechanizavimo lygį, meilę savo darbui, didžiulį rūpinimąsi žmogumi. Tai ypač krinta į akis po kelionės per kapitalistines šalis.

Mūsų darbe didelę pagalbą teikia TSRS Mokslų akademijos Sibiro skyriaus Tolumų Rytų filialas, vietinės organizacijos, visi darbo žmonės. Todėl per vieną mėnesį mums pavyko išrinkti daugiau medžiagos, negu per tokį pat laiką bet kurioje kitoje šalyje. Ilgiau pavažiavę po šį nuostabią kraštą, galima parašyti ne vieną knygą apie rusų stebuklą, kurį daro puikieji šio atsimainiusio Tarybų Sąjungos kempelio žmonės.

—Ką Jūs galvojate, veikti ateityje, kai baigsite kelionę ir apdorsite surinktą medžiagą?

—Konkrečiai apie tai dar kol kas sunku kalbėti. Savo kelionę mes, tur būt, baigsime 1965 metais. Po to mums prireiks ne mažiau kaip septynerių metų paruošti ir išleisti visai surinktai medžiagai, liečiančiai kelionės apie pasaulį antrąjį etapą — Europos ir Azijos šalis. Apie šią kelionę tuo tarpu išleista tik viena knyga „Apverstas pusmėnulis.“ Viso jų bus 7-8.

Tačiau jau dabar gerai žinome, jog ateityje dirbsime socialistinės kultūros srityje, ten, kur atnešime daugiau naudos savo liaudžiai, panaudodami kelionę, ką sukauptą savo patyrimą ir žinias.

—Kada tarybiniai žmonės susipažins su pirmosiomis knygomis ir kino filmais apie Jūsų kelionę po TSRS?

—Pagrindinis sąjunga nės po Tarybų Sąjungą tikslas — propaguoti Jūsų liaudies laimėjimus komunizmo statyboje. Ateinančiais metais jau bus rodomi televizijos filmai apie tarybinių žmonių gyvenimą, pasukime reportażai, o artimiausiais metais bus išleista knyga.

Norėdami greičiau parašyti literatūrinį kūrinių apie Jūsų šalį, mes, galimas daiktas, darysime nedideles pertraukas savo kelionėje, kad galėtume ruošti knygą prie stalo.

„Vakarinės naujienos“

Jeruzalė. — Čionai buvo susitikęs popiežius Povilas VI ir stačiatikių patriarchas Athenagoras I. Tai pirmas susitikimas dar kartą rodo nuosirdžią ir neįsardomą Čekoslovakijos ir Tary-

PHILADELPHIA, PA.

Naujų metų išvakarėse tęmėjau televizijoje korespondentų diskusijas apie 1963 metų praeitį ir šių metų ateitį. East, West, South ir North kiekvieno pasakymas buvo: Nedarbas nemažėja, bet didėja. 1964 metais nedarbo sumažėjimui mažai vilties. Negrų kova už lygias teises nemažės, bet didės. Jų spėjimu, respublikonų partijos kandidatas šių metų rinkimams bus Nixonas. Washingtono senatoriai respublikonai, sakoma, taip kalba. Rockefelleriui mažai vilties esą būti nominuotu.

Pereitų metų lapkričio rinkimuose valstijos piliečiai arti milijono ir pusės neabsavo už valstijos konstitucijos pataisymą, praleisdami ar ignoruodami, tokiu nusistatymu valdininkams sudarydami galvosukį.

Marie Razulevičius, 19 metų amžiaus, dirbanti Loan kompanijoje išdininke, trečiu kartą apiplėsta. Per tris kartus plėšikai pelnė \$3,600.

Mummers Naujų metų paradas Philadelphiaje yra tradicinis. Pirmas Mummers paradas įvyko 1876 m. sausio mėnesį. Šiais metais negrų organizacija National Association for the Advancement of Colored People išėjo su protestu ir reikalavo, kad Mummers nesigimintų juodai, nes tai paniekimas negrų rasės. 1,800 policijos saugojimo maršuojojus.

Naujų metų blogam orui teise, paradas buvo nukeltas į šeštadienį, sausio 4-tą.

87 metų laiškanėsis Benjamin Fanzier prieš 48 metus atleistas iš darbo, traukia į teismą pašto inspektorių George Gragherd, kuris mirė prieš 25 metus. Sako, nori panaikinti kaltinimą, kurį jam padarė 1915 metų spalio 15 dieną.

Šį penktadienį, sausio 10 d., įvyks LLD 10 kuopos suširinkimas paprastoje vietoje, 7:30 v. vakaro. Kviečiami nariai skaitlingai susirinkti.

Mount Holly, N. J., 15 metų jaunuolis Busby peiliu subadė Baureen Drummy, 18 metų merginą, įmėtė išimaty pečių, apipylė gazolinu sudeginimui. Valdininkai nežino ką daryti: teisti kaip suaugusį, ar atiduoti jaunumečių teismui.

Vienas iš 17 vaikų, gimusių Amerikoje, yra nevedusių motinų, 50,000 nevedusių motinų yra tik gimnazijos baigusios.

Trylikos mėnesių tyrinėjimas suktųjų miesto administracijoje pasibaigė, nesurasdamas kaltininkų. Teisėjai sako: tyrinėjimas visiškai neturėjo būti pradėtas ir nėra prasmės toliau tyrinėti. Reportas sako, kai kurie liudininkai melavo. Demokratų partijai yra pastabų, kritikos. Atskiri aukotojai rinkimų kampanijoje keliama viešumon. Minima ir respublikonai.

Philadelphiaje biednųjų sekcijoje 35 mirė apsinuodiję mediniu alkoholiu. Eina tyrinėjimas suradimui nuodingų gėrimų pardavėjų.

Gydomieji ligoninėse nesa-ko, kiti jie gavo.

Demokratų partijos miesto naujas pirmininkas yra Francis Smith. Senatorius Clark ir mēras Tate juo nepasitenkinę ir, sakoma, bus daromi žingsniai gegužės pirminiuose rinkimuose išrinkti kitą. Sakoma, Smith išrinktas didžiųjų vadų neatsiklausus.

Statoma nauja vėžio gydymui ligoninė 3320 Broad St. Bus baigta 1965 metų gegužės mėnesį. Senojoje ligo-
ninėje, sakoma, buvo gydoma virš dviejų milijonų žmonių.

Sėdinčių kalėjime už įvairius prasižengimus 19 asmenų laukia teismo neturėdami santaujų samdyti advokatus. Jų gynimui valdžia apmokės advokatų iškaščius, kiekvienam po penkis šimtus dolerių.

Teamsterių prezidento Hoffa teismo teisėjas Frank Wilson bylą iškels į Nashville, Tenn.

Piliėtis

Brockton, Mass.

Gruodžio 31-os vakarą įvyko Lietuvių Tautiškamė Name Naujųjų Metų pasitikimas. Rengė namo draugovė. Publikos buvo permazai. Valgių ir gėrimų buvo pakankamai, patarnavimas pagirtinas.

Turėjome ir svečių iš toliau. Buvo Bronė Rudienė ir Marijona Mikelionienė iš Middleboro. Pakeliu jos važiuodamos sustojo Bridge-wateryje ir atsivežė dar M. Kundrotienę, Anną Krukonię ir P. Lapeikienę.

B. Rudienė atsinaujino „Laisvės“ prenumeratą ir „L“ fondą dar paaukojo \$1. Parengime dalyvavo Meleniai iš Randolph, Mass. Jie irgi atsinaujino „Laisvės“ prenumeratą.

Dėl nukentėjusių nuo makartizmo nuo pirmiau turėjau surinkęs \$20 aukų. Parengime du draugai paaukojo po penkinę, tai jau susidarė \$30.

„Laisvės“ vėjus eina prie pabaigos. Per mažai mes dirbome, kad kitas kolonijas pralenkus. Dėl „Vilnies“ taipgi mažai pasidarbuota. Ateityje savo spaudai turėsime energingiau padirbėti. Geo. Shimaitis

Philadelphia, Pa.

Prasta naujiena, kad mūsų mieste per trumpą laiką likviduoti trys lietuvių klubai, kurie dar gerai sto-
vėjo finansiniai ir galėjo gyvuoti. Dabar naujieji at-eiviai (dipukai) kėsinaisi ir ant didžiausio klubo, tai Šiaurinės Dalies Liet. Respublikonų, kuris yra skaitlingas, tvirtas finansiniai ir centras lietuvių veikimo ir suėjimų.

Dipukai, kurie neprisidėjo prie tų klubų sutvėrimo, išauklėjimo ir jų veiklos, neteko sutikti žmonių, kas apie ją ką nors daugiau žinotų. Tiek nežinoma, kad velionė į Kanadą buvo atvažiavusi prieš pirmąjį pasaulinį karą. Paliko liūdesį 4 dukteris, rodos, du sūnus ir, sakoma, dvi seses.

Manau, kad senesnio amžiaus lietuviai, tie, kurie sutvėrė klubą, tiek daug dar-bavosi, nepasiduos naujai atvykusių komandai.

Reporteris

Montreal, Canada

Eina pasiruošimas sauniam baliui

Kaip jau žinia, Montrealo Lietuvių Sūnų ir Dukterų pašalpinė draugija rengia didelį balių-vakarienę, kuri įvyks sausio 25 d. DLK Vytauto neprigulmingo klubo svetainėje.

Kiek korespondentui teko girdėti, kadangi jau nebe daug laiko telieka, vos bėra dvi savaitės iki vakarienės, todėl Draugijos valdyba ir už vakarienę atsakingi žmonės visu smarkumu ruošiasi prirengti puikią vakarienę — padaryti saunų balių! Ir apie tai netenka abejoti, nes Sūnų - Dukterų draugijos baliai visuomet būna puikūs, pasėkmingi, smagūs.

Todėl visų, ne tik Draugijos narių, bet ir bendrai Montrealo ir apylinkės lietuvių turėtų būti pasiruošta dalyvauti viršminėtame baliuje, o atsilankę nesigailės.

Vagystės ir teismo salėje

Rodos, jau nesinorėtų ir kartoti spaudoje apie paplitusias kriminalystės ir vagystes mūsų mieste, nes jų tiek daug veikia kiekvieną dieną įvyksta. Bet kada jau net ir teismo salė nelieka laisva nuo vagysčių, tau pravartu apie tai prisiminti. Štai prieš kalėdines šventes Magistratinio teismo salėje benagrinėjant vagysčių bylą, pietų metu dingę dviejų sekretorių piniginės. Vienos piniginėje, tiesa, buvo tik asmeniniai dokumentai ir 50 centų pinigais; bet antroji turėjusi piniginėje \$63. Teisėjas T. A. Fontain, apie tai išgirdęs, sušuko: „Šiomis dienomis žmogaus daiktai niekur nesaugūs — vagys jau ateina ir į teismo salę.“

Išsiskus policiją, pasirodė, kad ir ši vagystė buvo papildęs kaip tik teisiamasis už vagystes J. A. La-voie.

Susiziedavo

Laike sezoninių žiemės švenčių susiziedavo Edwardas Mathewson-Matjukas (Antano ir Anelės Matjukų sūnus) su Ida Verbylyte (Viktoro ir Onos Verbylių duktė). Kada juodviejų vestuvės įvyks, nepranešta. Veikiausiai kada nors apie pabaigą ateinančios vasaros.

Išvažiavo pasisvečiuoti

Juožas Urbanavičius, pasinaudodamas gauty iš darbovietės atostogų laikotarpiu, vienam mėnesiui išvažiavo į Floridą pasisvečiuoti pas ten gyvenančią savo sesutę ir tuo pačiu sykiu pasikaitinti karštais saulės spinduliais.

O Marytė Naurienė irgi išvažiavusi dviem savaitėm į JAV — į Rochesterį pasisvečiuoti pas savo gimines.

Serga

Susirgo Juozukas Makaravičius. Ligonis randasi Royal Edward Laurentian ligo-ninėje.

Mirė

Prieš dvi savaiti mirė Katryna Vasiliauskienė, sulaukusi 77 m. amžiaus. Kiek korespondentui teko teirautis, neteko sutikti žmonių, kas apie ją ką nors daugiau žinotų. Tiek nežinoma, kad velionė į Kanadą buvo atvažiavusi prieš pirmąjį pasaulinį karą. Paliko liūdesį 4 dukteris, rodos, du sūnus ir, sakoma, dvi seses.

J—

3 pusl. Laisvė (Liberty) Penktad., sausio (Jan.) 10, 1964

Bruožai iš Jono Kaškaičio gyvenimo ir kūrybos

(Tąsa)

Už poros valandų atėjo kalėjimo, kamerton penkto medicinos kurso studentas, gerai pažįstamas daugeliui kalinių. Aprišo, aptvarstė jį Jonui galvą. O tuo tarpu draugai areštantai bruko jo kišenėn slapstus raštelius, kad suareštuotųjų draugai namie paslėptų bet kokią įtartina nelegalią literatūrą. Jie numatė, kad jų būstinėse bus kratos, kurios, aišku, ir buvo.

Ant greitųjų studentai sušaukė mitingą ir nutarė paskelbti streiką—universitetas buvo uždarytas. Be to, mitingas muše telegramą švietimo ministrui, reikalaujamas išlaisvinti demonstracijos kalinius. Po keturių dienų kaliniai buvo išlaisvinti, universitetas ir vėl atsidarė.

Kaip visoj ano meto carinė Rusijoje, taip ir universitete revoliucinis bruzdėjimas nesiliovė. Jokie klasingi caro ir jo vidaus reikalų ministro Vitės manifestai ir pažadai išsijudinusios liaudies judėjimo nesulaikė. 1905 m. lapkričio pradžioje studentai nutarė uždaryti universitetą, skirstytis ir dirbti revoliucijai. Išvažinėję kas sau, jie ir vykdė savo revoliucinius pažadus.

Grįžęs savo gimtajin kaiman, studentas Jonas Kaškiaučius, su visu savo jaunolišku įkarščiu metėsi darban. Antazavė, Aviliai, Dusetos, Abeliai, Imbras ir apylinkės parapijos tuomet buvo tamsučiai, žabali kampeliai. Tačiau revoliucinės bangos pasiekė ir juos! Miesteliuose, šventadieniais ir turgu dienomis, buvo sakytos agitacinės prakalbos, plito proklamacijos, vyko rinkimai. Kiek tik pajėgė, Jonas tame sąjūdyje dalyvavo.

Greta to, šiomis dienomis Jonas mokė kaimo vaikus, kurių buvo net 36: lietuviai, sulenkėję slėktelės, gūdai ir du žydai. Visi suėdavo Kaškiaučiaus gryčion ir ten godžiai sėmė pamokas iš studento, grįžusio į gimtuosius Viedarius su revoliucinės šviesos žibintu.

Vieną sekmadienį Antazavėje, po bažnytinio pamaldų, Jonas, Kaškaitis sakė kalbą, aiškindamas Vilniaus Seimo proklamaciją, manifestą. Staiga atėjo du vyrukai ir sakė miniai, jog nuo Dusetų ateina chuliganai, juodašimčiai, visokie cariniai padaužos. Ateina jie žmonių skersti! Publika panikoje išsiskirstė slapstyti. O keletas drąsulių, jų tarpe ir studentas Kaškiaučius, apsiginklavę lazdomis, pagaliai, vyko pasitikti chuliganų.

Pakeliui, pažygiavę apie vieną valandą, susitiko du pasiuntinius iš Dusetų. „Nebekite“, sakė jie, „chuliganai dar toli, jų Dusetose dar nėra...“

Išgąsdintieji antaziškai pergyveno baisaus teroro naktį. Išsislapstė po miškų, po salas, po šlaitus, dideliame gruodžio mėnesio šaltį.

Antazavėje susirinkę valsčiaus raštinėn valstiečiai išsirinco „savo valdžią“ ir visa tai sutvirtino parašais. Studentas Kaškiaučius vedė visą eigą: rašė nutarimus, rinko parašus, pasirašinėjo po kryžiuokais.

Valstiečių susirinkimas išrinko sąvikius pareigūnus: viršaitį, urodininką (senasis buvo pasprukęs), seniūnus, valsčiaus raštininką, taipgi pradžios mokyklos mokytoją, kurio buvo ne kas kitas, kaip studentas Jonas Kaškiaučius. Po susirinkimo jis pasakė jiems prakalbą.

O dvaruose vyko kumečių streikai, naujokai atsisakė stoti kariuomenėn. Liaudies bruzdėjimas prieš carizmą nesiliovė. Panašiai buvo ir kituose Lietuvos kampuose.

Deja, reakcija atsigavo ir kirto savo triuškinantį smūgį — prasidėjo areštai, kratos, teroras.

Antrosios Kalėdų dienos naktį Viedarių kaimą užplūdo dragūnai bei kazokai, pirmiau pasprukusiojo urodininko vadovaujami. Iškojo studento Kaškiaučiaus. Laimei, jo nerado namie.

Per apie porą mėnesių jam teko slapstytis tolokai nuo gimtojo kaimo. Net ir caristinei reakcijai atsigauant, studentai ir veikėjai varė savo darbą. Kamažuose, Rokiškyje ir kitur šventadieniais buvo sakomos prakalbos, vedama propaganda, agitacija prieš carizmą. Gera tuo metu dirbo studentas Vladas Smalsčius (Smalstys, Smolskis) iš Kamajų miestelio, kupiškėnas studentas Sagadinas, Ernestas Galvanauskas, na, ir mūsų Jonas Kaškaitis. Jiems padėjo miestelių ir kaimų jaunuoliai. Be kitko, jie

užgynė kunigams melstis bažnyčioje už carą, vertė kunigus paaukot pinigų revoliucijai.

Vyko areštai, gaudymai, puolimai kiekvieno, drįsusio kovoti prieš carizmą. Jonas Kaškaitis kartu su Vladu Smalsčium pasitraukė užsienin.

Jonas vyko Amerikon, kur atsivertė naujas jo gyvenimo knygos lapas.

IV

Kaip ir daugumo ankstyvesniųjų Lietuvos imigrantų pirmoji Amerikoje sustojimo vieta buvo Niujorkas, taip ir Jono Kaškaičio. Atvyko čia 1906 m. kovo mėnesį. Neturėjo jis jokių pažįstamų, nei giminių. Apie ištisą mėnesį lakstė, ieškodamas darbo. Pagaliau jį susirado viename viešbutyje Staten Islande (Richmonde), kur teko dirbti nuo 5 v. ryto iki 11 v. nakties už 15 dolerių mėnesiui!

Taigi Amerika pasitiko jauną studentą-revoliucionierių šiurkščiai. Bet jis nenusiminė. Dirbo, mokėsi. Neužilgo gavo darbą viename fabrike su savaitine alga po 7-8 dolerius. Gyveno su kitais juodadarbiais pas tūlus lenkus Niujorke.

Pirmieji lietuviai, su kuriais Kaškaitis susipažino, buvo Petras Mikolainis (jau miręs) ir Vincas Jankauskas, tuomet dirbęs „kaslegarnėje“ (Castle Garden), imigracijos biūre. Netrukus susijė į pažintį su Juozu Šukiu, Jonu Grinium, Pijum Bukšnaičiu,—ano meto žymiais socialistais.

Veikli tuomet buvo LSS 19-oji kuopa ir ji 1906 m. vasarą surengė Kaškaičiui prakalbą, įvykusias Brookline Lietuvių tautiškaime name, netoli Rytų upės, Grand gatvėje. Tai buvo pirmąją viešą kalbą Amerikoje. Jis kalbėjo apie revoliucijos eigą Rusijoje ir prašė aukų revoliucionieriams ir jų šeimoms šelpti. Po prakalbų susipažino su visa eile anų laikų socialistų, kurių tūli vėliau tapo aršiais socializmo priešiniais. 19-oji kuopa tuomet palaikė Pijaus Bukšnaičio mokomą Apšvietos draugystės chorę, kurin įstojo ir mūsų Kaškaitis.

Artimai su kuopiečiais veikdavo ir Leonas Ereminas, mokęs vaidinti dramas ir operetas. Paskiau jis mokė Dainos chorą ir Kriaučių vyrų chorą.

Sunkiai duoną pelnydamas, Kaškaitis tik tuo nesitenkino: jis ryžosi toliau rimtai mokytis,—mokyti, jei ne dienomis, tai vakarais, kuriais daugelis kitų darbininkų išsėdavosi. Jis įstojo į Cooper Union mokyklą, vakarais lankė chemijos skyrių. Čia artimai susidraugavo su Motiejum Vinikaičiu (dabartiniu SLA sekretorium Matu Viniku) ir J. Gedminu.

—Vinikas buvo malonus draugas, gabus ir veiklus,—sako Kaškaitis.

Juodu sekmadieniais duodavo paskaitas mitinguose, 19-os kuopos sušauktuose, dėstydami mokslinius klausimus, o Juozas Šukys ir kiti papildydavo politinėmis kalbomis.

Pagaliau Kaškaitis gavo darbą žydu ligoninėje — Mount Sinai Hospital—patologijos laboratorijoje. Jis galvojo apie įstojimą kurin nors universitetan. Bet kaip gauti iš Dorpatio universiteto popierius? Juos padėjo jam gauti tūla Zarasų miestelio gyventojas, maloni lenkai.

Kauno P. Ziberto vardo šilko-pliušo kombinato valgykloje.

tė, visai jam nepažįstama, su kuria pasikui Jonas ilgai susirašinėjo.

1907 metų pavasarį Amerikon atvyko Jono brolis, Tadas Kaškiaučius, ir kaimynas, iš Rangu kaimo (Južintų parapijos) Pranas Vėbra. Kai Jonas pareikė savo ryžtą stoti universitetan, juodu pažadėjo iš kuklių savo uždarbių padėti jam ir ragino greičiau stoti ir baigti gydytojo mokslą. Su Pranu Vėbra Kaškaitis palaikė artimus draugiškumo santykius per metų eilę; Vėbra,—progresyvus darbininkas, su puikiu tenoru, dažnai dainuodavęs darbininkų koncertuose,—prieš keletą metų mirė Čikagoje, o Tadas tebegyvena tame pačiame Niujorke, kaip ir Jonas.

1907 metų rudenį Kaškiaučius įstojo Tekso universitetan,—Galvestono mieste, medicinos skyriun. Jis buvo vienintelis lietuvis visame mieste, be draugų, be pažįstamų, vos tik pramokęs angliskai.

Mokslas vyko gerai, bet Kaškaitį nuolat vargino rūpesčiai dėl stokos pinigų.

—Amžinai man jų trūko. Per mėnesius valgiau tik dukart per dieną,—sako jis, prisimines aną šiurkštųjį metą.—Mane vis graužė klausimas: „Kas bus?“

Gal dėl to, kad jam taip sunkiai mokslo metais gyvenosi, vėliau Kaškaitis visuomet atjautė tuos darbo žmonių vaikus, kurie mokėsi. Daugeliui jis padėjo Lietuvoje ir Amerikoje tęsti mokslą. Ir tai darė ne tam, kad pasireklamuoti,—tik tas, kuris gauna pagalbos, apie ją težino,—bet, matyt, prisimines anuos sunkiosius laikus, sėpė kitus.

Jam teko dirbti, atostogų metu, akmenų skaldykloje, farmoje, skerdykloje. Kitą vasarą mokė vaikus ir saugojo baptistų bažnyčią. Trečią—ligoninėje dirbo portieri ir slaugių pagalbininku. Čia susipažino su ligoninės slauge, vokiečių kilmės mergina, Zofija Vagneraite, pas-

kiau su ja susituokė ir šandien abudu draugėje gyvena.

Mediciną Jonas baigė 1911 metais. Juozas Šukio ir Petro Mikolainio (juodu irgi padėjo Kaškaičiui pasimokėti išlaidas bestudijuojant) patariamais jis apsigyveno Niujorke ir pradėjo praktikuoti gydytojo profesiją. Tai buvo 1911 m. liepos mėnesį.

Gydytojų dirva buvo plati,—juo labiau darbščiajam Dr. Kaškiaučiu, mokančiam net keletą kalbų. Na, tai jis ir dirbo!

V

Išaugino Dr. Kaškiaučius trejetą vaikų. Vieną jo dukrelę, Anitą, prieš 15 metų automobilis užmušė. Sūnus Jonas ir kita duklė, Lucilė, baigė mokslus, artistais tapo, darbuojasi Holivude, Kalifornijoje. Sūnus — šokėjas, baletistas, prieš keletą metų vaidino vyriausią rolę filme, rodytame visuose Amerikos miestuose.

(Bus daugiau)

Šauksmas Paneriuos

Aukštas obeliskas
Į padangę kyla,
Gūdžios, rūšios pušys
Čia tedrumsčia tylą.

Pamirštas jau laikas,
Kai mirtin žiūrėjom,
Gėlėmis užžėlę
Duobės su tranšėjom.

Tik kovinis šūkis:
„Mirtis okupantams!“
Ausyse vis aidi,
Lyg ir nepasendams.

Gal tai iš po žemių
Motinų vis šaukias
Kūdikų galvutės,
Šviesios, linaplaukės?..

J. Subatavičius

WATERBURY, CONN.

Gruodžio 30 d. mirė Joseph Mikelonis, 74 m. amžiaus. Paliko liūdesyje žmoną Agnes Mikelonis ir tris dukteris, žentą Edward Jackson ir vieną anūką, Janice. Viena duklė, Mrs. Leo Beck, gyvena Cheshire, Conn., kita, Mrs. Edward Jackson ir vieną anūką, Jaderdale, Floridoje, o Miss Anna gyvena su motina Waterbury.

Laidotuves tvarkė direktorius iš Alderson Funeral Home ir buvo palaidotas sausio 2 d. Lietuvių laisvose kapinėse.

Velionis buvo atvykęs į šią šalį iš Lietuvos ir gyveno šiame mieste per 50 metų. Jaunas būdamas dirbo per daugelį metų Candanda American Brass Co. Buvo išėjęs į pensiją nuo 1951 metų dėl blogos sveikatos.

Buvo laisvas ir draugiškas žmogus ir pirmiau per daugelį metų skaitė „Laisvę“ ir lankydavo mūsų parengimus. Paskutiniams metais buvo labai sergantis ir niekur negalėjo išeiti iš namų.

Reiškiame gilią užuojautą jo likusiai šeimynai, žmonai, dukterims ir žentui jų liūdoje valandoje, o Tu, Juozai, išsėkis ramiai šios šalies žemelėje.

—:—
Vajaus reikalais užėjau pas Charles Karinauską, kuris gyvena 331 N. Main St. Pabeldžiau ir duris, ir jas atidarė žmogus, kurio aš nebuvau pažinęs pirmiau. Klausiu, „ar jūs Ch. Karinauskas?“ Jis atsakė, „taip.“ Aš persistačiau jam, kad esu „Laisvės“ vajininkė. Jis atsakė, „aš seniai jus jau laukiau ateinant.“

Charles gražiai atrodė, bet pradėjo skustis, kad jis serga. Jau suvirš mūno laiko negali išeiti niekur iš namų. Sako, kojas skauda. Krūtinėje kokie diegliai vaikščioja, ir yra daktaro priežiūroje, galės valgyti tik tą, ką daktaras nustatė.

Prieš apie penkerius metus su regėjimas buvo susilpnėjęs ir buvo reikalinga operacija ant akių. Operacija buvo pasėkminga, bet ėmė daug laiko iki akys pasitaisė, ir dabar gali matyti ir skaityti.

Charles Karinauskas yra geras žmogus ir širdingai remia darbininkų spaudą. Jis yra ilgametis „Vilnės“ ir „Laisvės“ skaitytojas.

Jis atnešė \$75 ir padėjo ant stalo. Sako, atnaujinkite man „Vilnį“ dvejiems metams ir atnaujinkite „Vilnį“ mano broliui dvejiems metams Lietuvoje, ir dar paaukojo \$10 „Vilnės“ fondui. Viso „Vilniai“ davė \$60.

Taipgi atsinaujino „Laisvės“ prenumeratą vieneriems metams ir paaukojo jos fondui \$6. Viso „Laisvės“ paskyrė \$15.

Aš labai nudžiugau, kad jis taip gausiai parėmė mūsų spaudą, būdamas ligonis. Linkiu jam greitai pasveikti ir dar ilgai ilgai gyventi ir gerėtis gyvenimu.

Prašau draugus pas jį užėiti, aplankyti, nes jam yra labai nuobodu vienam, sergančiam.

—:—
Victor Radžiūnas, kuris gyvena 27 W. Porter St., yra daktaro priežiūroje. Per daugelį metų jį kamuoja visokie kojų reumatizmai. Jis mažai gali vaikščioti. Taipgi turi aukštą kraujo spaudimą. Buvo ligoninėje, dabar gydosi namie, bet nelabai tvirtas.

Draugė Radžiūnienė irgi nusiskundė, kad ji turi sągostis, nes jos gyslos prieširdies prastokai veikia.

Radžiūnai yra seni „Laisvės“ skaitytojai ir nuolatiniai mūsų parengimų lankytojai.

Linkiu jiems geros sveikatos ir ilgo amžiaus.

Taipgi linkiu visiems ligoniams ir „Laisvės“ skaitytojams laimingų šių naujų metų.

M. Svinčionienė

Pittsburgh, Pa.

SVEIKINIMAI

Gerb. drg. J. K. Mažukna,

Tamstos lapkričio 11 d. laiškas buvo man labai maloni staigmena, — prisiminiau savo darbą Amerikoje, prisiminiau ir draugus. Kadangi Tamsta gyvena kiek toliau nuo Niujorko, tai ir susitikti tekdavo rečiau. Dėkoju Tamstai už mano gimimo sukakties progą atsiųstus sveikinius.

Pernai tą dieną minėjau ligoninėje po kepenų operacijos, šiais gi metais jaučiuosi gerokai sustiprėjęs tiek, kad dirbu kaip dirbęs Petro Cvirkos memorialinio muziejaus direktoriaus pareigose. Aš tą muziejų prieš keliolika metų suorganizavau, aš jam ir dabar vadovauju.

Šiaip gyvenu gerai, kad tik sveikata tarnautų. Nuo darbo su plunksna atsitraukti negaliu. Netrukus ir Tamstai išsiųsiu porą savo knygų, kad gražiai prisimintumėt tuos susitikimus, kuriuos turėjome, kai gyvenau Niujorke. Kiti SLA vadovai mane pamiršo, nors aš Susivienijimui atidaviau 10 gražiausių savo amžiaus metų ir visada nuoširdžiai jį minėdavau.

Jei norėsite ir galėsite, parašykite ir vėl, man bus labai malonu prisiminti praėjusius laikus.

Su pagarba —

K. V. Račkauskas-Vairas
Kaunas, Donelaičio gt. 63, bt. 4
1963, XII. 5

—:—
Mielas Drauge Mažukna! Nuoširdžiai sveikinu Jus ir Jūsų artimuosius bei visus padorius draugus pittingiečius su Naujais 1964 metais.

Linkiu sveikatos, laimės ir sėkmės visuomeniškame darbe!

Su pagarba

J. Paleckis
Vilnius
1963. XII. 24.

—:—
4 pusl. Laisvė (Liberty) Penktad., sausio (Jan.) 10, 1964

Miami, Fla.

Niekaip nesuvaldo

Florida East Coast Railways kompanija su niekuo nesiskaito, ji nesiskaito su Miami miestu, ji nesiskaito su savo unijistais darbininkais, kurie streikuoja jau visį metai laiko. Į tai įsikišo net federalinė valdžia: dar prezidentas Kenedis paskyrė nepaprastą komisiją dėl streiko baigimo. Ta komisija gruodžio 22 d. paskelbė savo raportą, kuris rodo, kad ji pripažįsta streikių reikalavimus teisėtais. Bet komisija sako, kad ji neturi galios kompaniją priversti pildyti streikių reikalavimus dėl kompanijos prastos finansinės padėties. Mat, anot to lietuviško posakio: „Varas varmai akin nekirto ir nekirs.“ Kas gi sudarė tą komisiją? Žinoma, ponai, na, tai ponas už poną ir stoja.

—:—
Paskutinėmis dienomis prieš kalėdas mūsų mieste ant kelių taip padidėjo nelaimės, kad policistams buvo įsakyta mažiau dėmesio kreipti į mažmožius, o saugoti „killers.“ Daugiausia nelaimių įvyko ant taip vadinamos Highway Palmetto šakos ir Road Ave. Ten ir pačiam metro čyfu ponui McNeyr mašiną sudaužė, tik laimė, kad nesužeidė, jo paties, gal dėl to ir buvo įsakyta saugoti „the killers.“

Gal išsiaiškins

Apie S. W. 270 Ave. Miamio miesto dalį per trumpą laiką koks ten išgėrėlis išpriejavavo ir nužudė net tris jaunametes mergaites. Paskutinė auka buvo 10 metų Loreen Thorbann. Po paskutinio įvykių apylinkės gyventojai taip susirūpino savo vaikais, kad ėmė bijoti ten gyventi.

Paskutinėmis dienomis 1963-ųjų metų buvo areštuotas tas apylinkės gyventojas tūlas Evens, 29 metų amžiaus, turintis žmoną ir tris savo vaikučius. Detektynai sako, kad areštuotojo rankų antspaudai atitinka ant nužudytosios mergaitės kūnelio, ir vienas iš jo kaimynų iudija matęs tą dieną Evensą einant lygiai ten, kur buvo rastas mergaitės kūnelis. Kaimynai negali atsisėbėti, kad Evensas galėjo tokį žiaurų ir baurų darbą atlikti. Kaimynai laikė Evensą kaip ramų, mandagų ir vaikus mylintį žmogų, kuris dažnai žaisdavo ir vedžiodavos jų vaikus.

—:—
Visi norime, kad Florida būtų graži, kad žolė ir mėsai būtų žali, kad krūmokšniai bei gėlės žydėtų, kai turistai iš šiaurės atvažiuoja čia žiemą praleisti. Bet jei dieną kitą saulės nėra, o jeigu dar ir nulių kiek, tuojau išgirsi iš turistų: „Kur jūsų saulėta Florida?“ Rodos, kad vietiniai gyventojai gali saulę ir lietuvių kontroliuoti mygtuko paspaudimu lyg elektros lemputę...

Bet, gerbiamieji, pasakykite, kas atsitiktų, jei niekad saulė nepasileptų ir nenulytų? Greičiausiai tada jūs mums sakytumėt: Kodėl pas jus žolė ruda, kodėl medžiai be lapų? ir tt. Taigi, gerbiamieji, būkit pakantresni...!

Žilas Juozas

'LAISVĖS' VAJUS

(Tasė iš 1-mojo puslapio)

Canada; J. K. Navalinskienė, Binghamton, N. Y.; M. Valilionienė, Miami, Fla.; M. Ziedelis, Nashua, N. H.; ir F. Zavis (Tilvikui), Bethlehem, Pa.

AUKŲ I \$5,000 FONDA GAUTA SEKAMAI:

Norwood, Mass., M. Uždavinis prisiuntė \$44.

Aukojo—

R. Niaura (Islington) \$11.00
B. Zukauskienė (Westwood) 10.00
Nellie Grybas 10.00
A. Zaruba 6.00
A. Waitkevičius (Norfolk) 3.00
S. Budrevičienė 2.00
Po \$1: P. Kastečka ir Ch. Vitartienė.

Nuo kitų aukų gauta sekamai:

A. ir M. Valilioniai, Ft. Lauderdale, Fla. \$25.00
Konstancija Menkelionaitė, Milano, Italy 20.00
John ir Mary Buzak, Daytona Beach, Fla. 11.00
W. ir O. Baltrušaitis, Brooklyn, N. Y. 10.00
F. Kaziliūnas, Brooklyn, Conn. 6.00
J. ir M. Paukštaitis, Miami, Fla. 6.00
John P. Bernadys, Gardner, Mass. 5.00
A. Medelienė, Baltimore, Md. 5.00
Joseph Austin, Torrance, Calif. 5.00
Bladas Sumoška, Orlando, Fla. 5.00
Peter Link, Shenandoah, Pa. 3.00
P. Kukonis, Brooklyn, N. Y. 3.00
W. Briedis, Nashua, N. H. 3.00
J. Zemaitis, Cleveland, Ohio 3.00
O. Rugenienė, Brooklyn, N. Y. 3.00
S. Egounis, Rowley, Mass. 2.00
P. Stankevičius, Los Angeles, Calif. 2.00
J. W. Thomson, Miami, Fla. 2.00
B. Minett, Goldwater, Canada 1.50
Po \$1: G. Skerston, Bridgewater, Mass.; V. Misevičius, Warehouse Pt., Conn.; Anna Phillipse, Elizabeth Aunce, Stamford, Conn.; J. Petrus, Jamaica Plain, Mass.; J. ir A. Navalinskai, Binghamton, N. Y.; K. Prokaps, Fitchburg, Mass.; Marytė, Verdun, Canada; J. Navasinskas, P. Skeberdis, Miami, Fla.; J. Svirnelis, Nashua, N. H.; V. Grigas, Hudson, N. H.; J. Žebrys, Cleveland, Ohio; Mary Patrick, Lawrence, Mass.; Amelia Ramaika, Haverhill, Mass.

Šį sykį gauta \$135.50. Anksčiau įplaukė \$5,068. Viso \$5,203.50. Didelis aciū viršminėtiems prieteliams už jų dovanas, vajininkams už jų pasidarbavimą.

"Laisvės" Administracija

KRISLAI

Tasė iš 1-mo pusl.

pratimus spreskime pasitari-
mais, derybomis ir susitari-
mais!

Smarkiai už taiką kalbėjo
ir popiežius Povilas VI, lan-
kydamasis Palestinoje.

Kiekvieną žodį prieš karą
ir už taiką mes nuosirdžiaus-
iai sveikiname.

Bet kaip su mūsų lietuviš-
kais klierikalais? Kaip su mū-
sy lietuviškais klerbonais? Jie
tebevaro savo pikta darbą,
bet kursto prie nesupratimų
ir karo.

Nors aš netikiu pekla, bet
būtų gerai, kad Povilas VI
juos pa pažadintų. Gal tas
nors vienam kitam klierikalui
laikraščių skaitytojai akis at-
darytų.

Tegu visa šių metų pradžia
būna gera ir vaisinga. Gerai
užbaikime "Laisvės" vajų.
Tuojau pasimokėkite Lietuvių
Literatūros Draugijos duok-
les. Paremkite Centrą finau-
siniai.

Padidintas žurnalo "Svie-
sos" numeris smarkiai ruoš-
mas. Laukiame Dr. Petrikos
knygos, kurią nariai gausite.

LLD Centro sekretorius Jo-
nas Grybas sugrįžo iš Floridos
labai pasitenkinęs savo misi-
ja. Visur puikiai pavykęs ro-
dymas filmų iš Lietuvos. Flo-
ridiečiai visur jį puikiai pri-
ėmė.

O štai saujelė informacijų
iš oficialių šaltinių. Niujor-
ko mieste šeimai iš keturių
narių vidutiniškai pragyveni-
mui būtina reikia \$6,200 per
metus. Gi viena iš keturių
šeimų neturi nė \$4,000 įplau-
ku.

Iš mūsų šalies Kongreso 525
narių, 315 yra advokatų. Nė
vieno fermerio, nė vieno dar-
bininko, nė vieno kultūrin-
ko, nė vieno rašytojo!

Šiandien mes teturime tik
prie tiek fermerių ir farmų,
kiek turėjome 1935 metais.
Tik tarp 1954 ir 1959 metų
vienas milijonas smulkųjų
farmų dinga! Jas prarijo,
"sukolektyvino" stambiosios,
didžiosios, kapitalistinės far-
mos!

MIAMI, FLA.

Kalėdos, Nauji Metai bėgte prabėgo

Baigoje senųjų ir pra-
džioje naujųjų metų Lietu-
vių Socialio Klubo salėje
buvo tirsta įvairių parengi-
mų ir sueigų. Prie nuolati-
nių Klubo parengimų sek-
madieniais, prisidėjo Klubo
valdybos rinkimai, filmų
rodymai, Kalėdų ir Naujų
metų laukimai. Tad Klubo
darbuotojai, ypač moterys,
turėjo "rugiapiūtiską"
darymetę.

Gruodžio 10-tos susirin-
kime išrinkta LSK nauja
valdyba iš sekamų: Pirm.
Ch. Tamošiūnas, vice-pirm.
S. Klanapė, tarimų rašt. M.
Valilionienė, finansų rašt.
Amelia Lack, izd. J. Koch,
maršalka J. Sukaitis, Di-
rektorai - trustistai: Ch.
Aimontas, Marie Koch, Geo
Denis, M. Balzarienė, J.
Paukštaitis. Klubo nariai
linki 1964 metų valdybai ge-
riausių sėkmių.

Pereitą mėnesį mus ap-
lankė filmininkas Jonas
Grybas. Su juo atvyko geri
newyorkiečiai, Benderis,
Vinikaitis ir Aleksynas. Fil-
muose Grybas gerai pavaiz-
davo dabartinę tarybinę
Lietuvą. Žiūrovams klaus-
viam geriausiai patiko žur-
nalistiniai Lietuvos filmai.
O jaunimo dainų ir šokių
festivalis, tai tikras meno
sedevras. Šis filmas akstino
jį matyti po kelis kartus.

Galima sakyti, kad skait-
lingiausias ir sėkmingiausias
šio sezono parengimas, tai
buvo "kūčios". Žinoma,
čia mes nematėme "krist-
aus gimimo" atmosferos.
Viskas vyko paprastai —
muzika, šokiai, pokalbiai,
jauki nuotaika. O kaip kas
irgi sakė, kad Kalėdų išva-
karėse nebus pasisekimo.
Pagaliau teko tik stebėtis
svečių gausumu.

Šia proga reikia pastebė-
ti, kad gale senų metų Kl-
bo pirmininkas, S. Zavis,
buvo kaž kur dingęs. Bet
švenčių metu šis mūsų naš-
liukas susirinko ir jau ne-
vienas. Jis "suorganizavo"
sau gražią žmonelę, o kl-
bui būsimą naują narę. Ge-
riausios laimės jums, Zig-
mai.

Naujų metų sutiktuvių
pokylis buvo pilnai sėkmin-
gas. Jauki nuotaika, linkė-
jimai sveikatos ir taikos pa-
saulėje lydėjo senuosius
metus. O Jono Stevensonso
darbštumu, jo rekorderiu ir
kitais, anot jo, "muzikos
automatais", vakaras buvo
aprūpinas polkomis, val-
sais ir dainų muzika. Ste-
vensono instrumentais bu-
vo pademonstruota ir "Lai-
svės" koncertas. "Laisvės"
koncerto užrašai duotą
juostelę mums prisiuntė di-
delis meno mylėtojas Juo-
zas Aleksaitis. Didelis aciū
jums, Juozai. Taip ir baigė-
me senuosius metus.

1964 metų pirmo sekma-
dienio parengimas, galima
sakyti, nebuvo taip labai
gausus svečiais, bet savo
turiniu buvo margas ir įdo-
mus. Mrs. Koch sugestavi-
mų, Klubo nariai ir svečiai
buvo supažindinti su Klubo
išeinančia ir įeinančia val-
dyba. O pietūs šio sekma-
dienio buvo suruošti mūsų
donatoriaus Jono Smalens-
ko kaštais ir jo garbei. Po-
kylį lydėjo gražios kalbos ir
linkėjimai ilgiausių metų
Jonui Smalenskui.

Apie šį klubo, meno, lite-
ratūros mecenatą kalbėjo
Mrs. M. Koch, S. Zavis, V.
Bovinas ir kiti. Geriausiai
tikslus ir idealus savo kal-

boje pasakė pats jubilaitas
Jonas Smalenskas. Iki šiol
veikiausiai, niekas netikėjo,
kad šis žmogus, kuris taip
dosniai remia spaudą, lite-
ratūrą ir dar, taip jaunuoi-
liškai atrodo, jau eina 76-
tus metus savo amžiaus.
Taip pat šio parengimo kal-
bos, linkėjimai, Jono Ste-
vensono darbštumu, užre-
korduoti į juostelę.

Bet ir čia tolima žinia
kiek sudrumstė malonią
nuotaiką. Pranešta, kad
gausus buvęs mūsų meno ir
literatūros mecenatas, Dr.
Jonas Kaškaitis, mirė Vil-
niuje. Veikiausiai nebuvo nė
vieno šiam suejime, kuris
būtų asmeniškai ar iš raštų
nepažinęs Joną Kaškaitį.
Visi dalyviai atsistojimu iš-
reiškė liūdesį Kaškaičiui.

Kaip sakėme, kad baigo-
je senųjų metų mūsų Kl-
be buvo didelė darymetė.
Tad, kas tie darbuotojai?
Kas kalba, dainuoja, tuos
visi mato. Bet kas atlieka
tų darbščiųjų bitelių dar-
bą? Kas gamina maistą
tiems šimtams žmonių, ku-
rie susirenka kiekvieną sek-
madienį? Tai mūsų darbš-
ciosios moterys.

Daugiau kaip per mėne-
sį to didžio darbo kapitonu,
vyriausia planuotoja veikia
Mrs. M. Koch. Ir žinoma,
mažiausias trūkumas, nepa-
sisekimas pirmiausia puola
ant tų, kurios daugiausia
dirba, kurios planuoja. Mrs.
Koch puikiai tą darbą veda.
Prie to, ji sutinka naujus
svečius, juos priima. Žino-
ma, be geros talkos toks di-
delis darbas neįmanomas.
Štai eilė moterų, kurios taip
atsidavusiai parengimuose
dirba: E. Milnerienė, S. Su-
kaitienė, A. Mikulienė, N.
Chuladienė, P. Bečienė, A.
Žekonienė, M. Gabrėnienė,
Alice Jones, Belaskienė, F.
Chwierut ir kitos.

I 1964 metų LSK valdybą
įėjna trys Amerikoje gim-
sios lietuvaitės: Amelia
Lack, Marie Koch ir Mariu-
tė Balzar. Jos visos lietuvių
kalbą naudoja taip gerai,
kaip ir anglų. Štai nepava-
duojama darbštuolė Amelia
Lack, Klubo finansų raš-
tininkė. Amelia skaito ne tik
dolerius, bet ir centus. Po
jos priežiūra yra ir baro
įplaukos ir išlaidos. Ja ma-

tysi Klube ne tik sekma-
dieniais, bet dažnai ir šio-
mis dienomis. Dažnai ji di-
ba už baro, virtuvėje, ap-
art raštinės darbo. Taip
pat darbšti Mariutė Balza-
rienė. Ji įgudus baro darbe.
Pereitais metais Mariutė
palaidojo savo vyrą Balza-
rį. Ta nelaimė sutrukdė
Mariutės darbą Klube. Ma-
lonu mums ir vėl ją matyti
darbe.

Dar pridėjus tarimų raš-
tininkę, Margaretą Valilio-
niene, kuri taip pat daug
veikia klube, šių metų val-
dyboje turime keturias mo-
teris. Aišku, kad moterys
sudarys gerą veiklos tymą
Klubo valdyboje.

Šiuo laikui jau daugiau
sutinkame iš šaltųjų valsti-
jų pabėgusių svečių. Mes
laukiame jų daugiau. Oras
pietinėje Floridoje veiks
suomet šiltas. Ir šiltai mes
jūs sutiksime Lietuvių So-
cialio klubo salėje.

Ramstis

New Haven, Conn.

Mūsų naujienos

A. C. Gilbert Toy Co. pa-
leidžia iš darbo darbinin-
kus, net tuos, kurie ten di-
bo per 30 metų. Darbinin-
kai buvo neorganizuoti, tai
negali tam pasipriešinti.

Jau septintą kartą buvo
pasikėsinimas pavogti iš St.
Mary bažnyčios "dievui"
duotas pinigų. Šį kartą ten
buvo policija ir suėmė du
broliukus Buzrardus. Vie-
nas yra 15, o antras 16 me-
tų amžiaus. Šį kartą aukų
tebuvo tik \$1.87.

Mirė Vincas Klimas. Gy-
veno laisvai, neidavo į baž-
nyčią, bet mirusis buvo re-
liginiai laidojamas. Mat,
kunigams bile pinigų duo-
da, tai ir laisvamanis ge-
ras.

Conn. valstijoje "Lais-
vės" vajininkai pradėjo
smarkiau veikti, kad iki va-
jaus pabaigos pralenkiti ki-
tus.

Eva Kuncienė visiems
draugams ir draugėms ta-
ria didelį aciū, kurie linkė-
jo jai pasveikti būnant li-
goninėje ir namie.

J. S. K.

Lawrence, Mass.

Dvi dirbtuvės atsikėlė iš
Bostono. Balita Footwear
Inc., įsisteigė 49-51 Osgold
St. Methuen, o Bernard E.
Dispach Co. bus Lawrence.
Eilen Mulling, sena mo-
teris, gyvenusi 45-A Au-
burn St., sudegė lovoje, ka-
da name įvyko gaisras.

Ligoninės pakėlė kainą,
kaip Methuene, taip ir
Lawrence. Kur pirmiau už
parą buvo imama \$23.16; tai
dabar jau bus \$27.29, gi
Lawrence General ligoninė-
je, kur pirmiau buvo \$27.22,
tai dabar jau \$28.25.

Reiškiu užuojautą Dr. J.
J. Kaškačiaus broliui Ta-
dui dėl jo brolio mirties.

Gavau iš Lietuvos sveiki-
nimus su Naujaisiais me-
tais nuo Justo Paleckio,
Lauryno Kapočiaus, Urbo-
no, šiauliečio mokytojo, ir
eilės kitų veikėjų. Taipgi
gavau sveikinimus nuo M.
V. Zenkevičių iš Washing-
tono.

Lawrence mieste sveika-
tos skyrius sukonfiskavo
400 dėžučių žuvų, nuo kurių
kituose miestuose žmonės
susirgo ir net mirė.

Šeštadienį, vasario 1 d.,
L. P. klube, 41 Barkley St.,
įvyks LDS ir LLD kuopų
susirinkimai. Pradžią 1 val.
dieną. Visi nariai kviečiami
dalyvauti ir užsimokėti
duokles. Taipgi bus svarbių
raportų.

Lawrence mieste vėl žy-
niai padidėjo nedarbas. Tą
galima girdėti nuo visokio
amžiaus žmonių.

Manau, kad vėl laikas
Mass. draugam rūpintis su-
ruošti J. Grybui maršrutą
su parodymu filmų, suktų
Lietuvoje.

S. Penkauskas

Paieškojimas

PHILADELPHIA, PA.

LLD 10-os kuopos susirinkimas
įvyks sausio-Janaro 10 d. Vengrų
svetainėje, 1144 N. 4th St. Prasidės
7:30 val. vakare.

Prasidėjus naujiems metams,
privalome pasimokėti ir metines
duokles. Taipgi pasitarsime ir
apie šių metų veiklą ir kitus svar-
bius reikalus. Valdyba (2-3)

Ac. Kom. (3-4)

ELIZABETH, N. J.

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Pranešimas!

Organizacijų dėmesui
LDP Klubas ruošia banketą Ba-
landžio-April 11 d. Tad prašome
kitas organizacijas, vietines ir apy-
linkines, nieko tą dieną nerengti.

Ac. Kom. (3-4)

Minėsime Krist. Donelaičio 250 gimimo metines

Visa Lietuva iškilmingai mini 250 metų sukaktį, kai gimė didysis lietuvių tautos poetas Kristijonas Donelaitis.

Niujorko pažangieji lietuviai taip pat rengia mitingą su menine programa šiam didžiuliui jubiliejui atžymėti.

Tai įvyks sekmadienį, sausio 12 d., "Laisvės" salėje. Prasidės lygiai 3:30 val. po piet.

Referatą apie Kristijoną Donelaitį skaitys d-ras A. Petrika.

Apie kitus lietuvių poetus, sekusius po Donelaičio, kalbės R. Mizara.

Yra užkviestas Vytautas

Zenkevičius, TSRS ambasados Washingtono II-sis sekretorius, kad jis apie poetą K. Donelaitį tartų žodį Lietuvos visuomenės vardu.

Dainuos Aido choras, vadovaujamas Mildredos Stensler. Gal bus ir solistų.

Poetas Donelaitis, reikia žinoti, buvo ir choro vedėjas, ir dainų komponuotojas.

Mitingą rengia Lietuvių Literatūros Draugijos 1-oji kuopa.

Rengėjai kviečia skaityti atsilankyti.

Įėjimas nemokamas.

Rengėjai

DONELAITIS

(ISTRAUKA)

Karžygiu mes Donelaitį šandie minim,
Kurs laimėjo didžią kovą mums.
Priešas kinto kumštis geležinėm,
O jisai kalbos gimtosios gražu.

Jo saulelė, kai laukus ji budina,—

Geraširdė būriška mama.

Zvanga žiemos, draskos vėjai rudenio...

Mielo kakalio jaukioji šiluma!

Paskui arklą kūprina per pūdymus

Ten lietuviai baudžiaivos naguos.

Būrų būryje, pats būras būdamas,

Tegalejo taip širdingai juos paguost.

Salomėja Nėris

Maskva, 1943. XII. 24

Jis ateis drobėn, granitan, muzikon

Jau daug kartų teko lankyti K. Donelaičio gyvenimo vietas. Giliai įstrigo vaizduotėn jų gamtovaizdis. Jis tapo daug prasties, leido geriau pažinti poeto sukurtus "Metų" gamtos vaizdus, sugauti jų gyvenimiškąją prasmę.

Tolminkiemio apylinkių kalvoms kalvelėms, kurios, tarsi audringos Baltijos bangos, bėga viena pro kitą iki dangaus žydrųnės skliauto arba sugūra perbėgusios mėlynasias Rominos girias — toms Tolminkiemio kalvoms, atrodo, labai artimas "Metų" hegza-metro ritmas. Žiūrėdamas į šį peizažą, labai aiškiai pajunti nuolatos besikeičiantį ir metų laiką, ir žmogaus gyvenimo dienų ritmą. Ir tas baudžiavinis gyvenimas, ešes Tolminkiemio, tur būt, žymia dalimi mums vėl atgyje stipriais meniškais vaizdais "Metų" Vyžlaukyje. Atgyja ir žmonės, ir gamtos vaizdai.

Per tuos meniškiausius "Metų" vaizdus, per poeto gyventą epochą mes matome ir bendrus poeto bruožus. Mūsų dailininkų — P. Rimšos, V. Jurkūno, D. Tarabildienės, V. Valiaus, V. Kalinausko, E. Varno, skulptorių B. Vyšniauskų, K. Bogdano, G. Jokūbonio, A. Aleksandravičiaus darbų dėka vis labiau pradeda ryškėti mums ir Donelaičio veidas.

Laikas, mano nuomone, mūsų dalei parodyti poetą žiūrovams jau ir tarpe būrų, parodyti jį svečiuose pas savo draugus—J. Kemperį ar J. Jordoną — skaitantį savo "Metus." O gal pavaizduoti jį, susitikusį su savo didžiausiu priešu amononu T. Ruigu, gal stebintį baudžiainikų darbų Tolminkiemio dvaro laukuose?

Mano supratimu, dailės

kūrinyje ypac gyvai ir išraiškingai K. Donelaitis galėtų būti parodytas prie savo darbo fortepijono, apsuptys savo artimiausių draugų, skambinąs jiems savo muzikinius kūrinius arba skaitas "Metų" ištraukas.

Praeis dar kiek laiko, ir gims tokie meno kūriniai drobėje, medyje, granite. Jo idomus gyvenimas dramaturgų turėtų būti atkurtas meniniais vaizdais scenoje ir meniniame filme.

Dėmesį Tolminkiemio yje patraukia dar K. Donelaičio laikais baudžiainikų rankomis sodinti Samany-nės ir Palėdžių sodykėliai. Išpūdingai jie atrodo šandien. Ažuolai, klevai, liepos, rodos renkasi sodykėliais į Tolminkiemį ir sustoja ant kalnelio, prie didžiojo poeto kapo.

Vakaro tyloje pro skambią lakštingalų sutartinę, rodos, girdi tų milžinų šnarčijus žingsnius. Šitai rinkdavosi į kalnelį ir poeto draugai — vyžotieji būrai. Ir prisimeni tada, kad ir tu esi Vyžlaukio laukų ir gojų svečias — poeto žemės svečias. Visi tie garsai, visa ta kalvų kalvelių, gojų gėlių ir sodykėlių ritmika siūlo kompozitoriui muzikines temas baudžiainikų dainiaus įamžinimui...

Daug laiko nereikės, ir koncertinėse salėse, ir per radiją bei televiziją mes išgirsime simfoninį orkestrą, pasakojantį muzikinę kalbą apie didįjį dainių.

Jonas Mačiulis

Vilnius

GRĮŽO J. GRYBAS

Grįž iš Floridos Jonas Grybas, ALDLD centro sekretorius. Jis ten išsėjos ir kai kur demonstravo filmus iš Lietuvos. Sakė, kelionė buvo sėkminga, Floridos draugai svetingi ir vaišingi.

IŠ LAIŠKŲ

Mieli visi
"Laisvės" vadovai!

Mes čia Lietuvoje prieš Naujus metus turėjome malonių akimirkų ir aš skubu apie tai parašyti "Laisvėi." Visa mūsų respublika prieš laiką įvykdė penktąjį septynmečio metų planą; Kėdinių chemijos kombinatas prieš laiką pradėjo gaminti lietuvišką superfosfatą, o mūsų meno atstovai Maskvoje Kremliaus rūmų teatre suruošė visą eilę spektaklių, kurie susilaukė didelio pasisekimo. Du paskutinių vakarų mūsų menininkų pasirodymo žiūrėjo ir premjeras Chruščiovas. Gruodžio 28 d. vakare Vilniaus Akademinių operos ir baletu teatras parodė rusų kompozitoriaus operą "Meilė trims opelsinams." Mes per televizorių matėme operą. O vakar, gruodžio 29 d., buvo rodomas mūsų menininkų paskutinis koncertas, kurio žiūrėjo Chruščiovas su savo pavaduotoju Kosioginu, o taip pat greta Chruščiovo ložėje — sėdėjo Antanas Sniečkus ir M. Šumausko pavaduotoja Diržinskaitė. Visi jie labai aistringai plojo mūsų artistų pasirodymui.

Koncerte dalyvavo dainininkai: Siparis, Stasiūnas ir visa eilė kitų, styginių instrumentų ansambliai dirigavo Saulius Sondeckis (jūsų Sondas sūnus). Visas teatras labai garsiai plojo mūsų artistams. Džiugu buvo žiūrėti, kaip Chruščiovas ploja mūsų menui, kaip jis maloniai ir draugiškai kalbėjosi su mūsų Antanu Sniečkom. Čia vėl lietuviui pasirodė tinkamai kitų respublikų tarpe.

Šį laišką man rašant Jums su širdimi kupina džiaugsmo, man paskambino iš Banionio buto, kad staiga šį rytą (gruodžio 30 d.) mirė Dr. Jonas Kaškaitis. Skausmas taip ir nudiegi širdį. Doktoras miręs staiga nuo kraujo išsiliejimo į smegenis. Ir man pasidarė taip sunku, tarsi tėvo staiga būčiau netekęs, aš buvau taip gražiai su juo susigėjęs. Gruodžio 15 d. jis buvo pas mus ir mes dar buvome pasivaikščioti Vilniuje, Liepkalnyje. Gruodžio 24 d. jis susilaukė 79 metų amžiaus ir mudu jau svajojome, kaip ateinančią vasarą vėl vaikštinėsime po miškus, keliausime po Vilniaus apylinkes. Ir štai nebėra žmogaus taip staiga!

Linkime joms laimingo kelio ir smagios viešnagės. Lauksime sugrįžtančių. Kalvaitienė Brooklyn o lietuviams yra daug nudirbusi banketu šeiminkystėse. Dažnai ji prisideda prie pramogų sėkmingumo pardavimu iš anksto bilietų, mobilizavimu grupių į savo draugijų ar spaudos banketus ar piknikus. Černevičienė taip pat visų svarbesniųjų lietuvių suėgų dalyvė, spaudos skaitytoria ir rėmėja. Ji dažnai pasidarbuoja parinkdama draugų džiaugsmo ar liūdesio atžymėjimų "Laisvėje".

Abi draugės yra Moterų klubo narės ir susirinkimų dalyvės.

Mūsų Niujorke

Visvien labai smagu, kad Niujorko miesto važiuotės darbininkų streikas neįvyko. Transporto unijos vadovai susitarė su miesto valdžia ir atnaujino kontraktą.

Važiuotės darbininkai nelaimėjo, ko reikalavo — keturių dienų darbo savaitės, bet gavo algų pakėlimą. Laikė sekamų dviejų metų jiems bus pakeltos algos 35 centais valandai. Kontrakto pasirašytas dvejais metais. Vadinasi, per dvejus metus važiuotės darbininkų streiko nebus, traukiniai ir autobusai judės, kaip jada.

Pats svarbiausias dalykas: važiuotės fėras tūlam laikui buvo išgelbėtos. Majoras Wagneris pareiškė, kad šiemet fėras nebus pakeltas; 15 centų fėras pasiliks iki 1965 metų. Kaip bus toliau, nieks negali pasakyti.

O kaip gi su pačiu mūsų miesto majoru Wagneriu?? Kai kurie politikieriai galvoja apie tai, kad jis sekamą rudenį kandi daktuotų JAV senatoriaus vietai. Kiti sako: ne, tegu Wagneris kandidatuoja Demokratų partijos sąrašė šalies vice prezidento vietai. Kiekvienam aišku, kad prezidentas Johnsonas bus Demokratų partijos statomas kandidatu šalies prezidento vietai. Johnsonas iš pietinės Tek-sasų valstijos, tai būtų gerai, kad Wagneris atstovautų šiaurės rytinės valstijos. Geresnis balansas iš-eitu, sako jie.

Wagneris kol kas dar nieko tuo klausimu netarė. Jis jau yra išsireiškęs, kad Niujorko miesto majoro vieta labai svarbi, su dideliomis pareigomis, tad jis, gal būt, galvosias apie kandidatavimą dar vienam terminui miesto majoro vietai. Miestavi rinkimai įvyks tik 1965 metais. Matysime, kaip čia bus.

Ns.

DZIAUGESI SNIEGU

New Yorkas. — Mes pripratę prie sniego, tai kaip kada jo net nekenciname. Kitaip yra su karštosios Afrikos žmonėmis. Štai Derese, Ethiopijos spaudos atstovas Jungtinėje Tautose, kada prisnigo, tai jis, pirmu kartu pamatęs sniegą, pasiėmė jo gumulį ir rankas ir kalbėjo: "Koks jis gražus, minkštas ir bal-tas... Kaip gražiai sniegas viską apklėjo".

Vidutinė mokytojų alga yra \$6,000

Washingtonas. — National Education Ass'n paskelbė, kad dabar vidutinė pradinųjų publikos mokyklų mokytojų alga yra \$6,000 per metus.

Penkiase valstijose ji yra daug aukštesnė: Aliaskoje — \$8,150; Kalifornijoje — \$7,375; New Yorke — \$7,200; Connecticute — \$6,775 ir Illinois — \$6,645.

Mažiausias algas gauna pietų valstijose: Mississippi — \$3,830; Arkansas — \$4,031; S. Carolina — \$4,350; Kentucky — \$4,400; ir Alabama — \$4,615.

New Yorkas. — Buvęs JAV prezidentas Trumanas kritikavo senatorių Barry Goldwaterį už jo neatsakomą kalbą.

Moterų klubo narės

Moterų Klubu narių susirinkimas įvyks trečiadienį, sausio 15 d., 7:30 val. vakare, Laisvės salėje.

Šis susirinkimas bus metinis, nes praėjusį mėnesį, dėl blogo oro, atidėjome visus svarbesnius reikalus iki sekančio susirinkimo. Taigi, bus rinkimas valdybos 1964 metams, pateikti raportai ir prisirengimas šių metų veiklai.

Būtinai dalyvausime visos!

Valdyba

ATSPRAŠOME!

Praėjusiam "Laisvės" num. rašinyje "Iš Aido choro veiklos" išskverbė nemalonių techninių klaidelių. Taip pat jų praslydo ir ALDLD rengėjų pranešime apie sekamą sekmadienio mitingą - koncertą K. Donelaičiui pagerbti.

Latiai atsiprašome aidiečių, H. F. ir mitingo rengėjų. —Red.

Kiekviena kolonija turėtų suręgti kokią nors pramogą Laisvės paramai.

Keli žodžiai apie konferenciją

Kaip jau buvo "Laisvėje" skelbta, sekmadienį, sausio 12 d., Laisvės salėje įvyks svarbi konferencija. Delegatai žinokite, kad konferencijos laikas pakeistas: ji prasidės 12:30 val diena; bus neilga, nes 3:30 val. dieną prasidės jubiliejinis mitingas - koncertas Kristijonui Donelaičiui pagerbti, atžymint jo gimimo 250 metines.

Kvietėjai

PRANEŠIMAI

OZONE PARK, N. Y.

LLD 185 kuopos susirinkimas įvyks sausio 14 d., antradienį, 7:30 val. vakare, "Laisvės" salėje, 102-02 Liberty Ave. Visi nariai malonėkite dalyvauti. Valdyba

OZONE PARK, N. Y.

LDS 46 kuopos metinis susirinkimas įvyks trečiadienį, sausio 15 d., 7:30 val. vak., 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke.

Kviečiame visus narius dalyvauti. Turėsite LDS centro valdybos nominacijas atlikti, kuopos valdybą perrinkti ir kitus kuopos reikalus apsvarstyti. Būkite laiku. Valdyba (3-4)

Konvencijinis Banketas

Renzia "Laisvės" Bendrovė

Įvyks Sekmadienį

Vasario 9 February

Pradžią 5 Valandą Vakare

Banketui Bilietas \$3.50

Banketą pradėsime 5 valandą todėl, kad būtų patogiau iš toliau atvykusiems anksčiau grįžti namo.

AMER.-RUSSIAN CENTER HALL

61 Rivington Street

New York City

Banketas ir suvažiavimas bus laikomi žemutinėje salėje. Vienais laiptais žemiau bus lipti negu būdavo anksčiau.

Kviečiame dalininkus dalyvauti suvažiavime ir visus ateiti į banketą.

Pagilinkite savo žinojimą apie Ameriką

JAV Darbininkų Judėjimo Istorija

Parašė Antanas Bimba

550 puslapių. Kaina \$1.50.

Šioje knygoje jūs rasite nušviesta ir apibūdinta visą eilę labai aktualių klausimų iš Jungtinių Amerikos Valstijų darbo liaudies kovų istorijos. Jau vien tik skyrių pavadinimai parodo didžiulę temų ir klausimų apimtį. Pavyzdžiui:

Baltieji vergai ir jų viešpačiai
Negrų vergovė Amerikoje
Laisvieji darbininkai senovėje
Revoliucija ir nepriklausomybės karas
Proletariato klasės susiformavimas (1783-1860)
Pilietinis karas arba antroji Amerikos revoliucija
JAV ekonominis vystymasis po polietinio karo
Aštriųjų kovų laikotarpis (1873-1880)
Streikai, Darbo Riteriai, profesinės sąjungos
1880-1886
Profesinės sąjungos ir pirmasis pasaulinis karas
Socialistai, profesinės sąjungos ir jų politinė veikla (1886-1900)
Kommunistinio judėjimo Amerikoje pradžia
Didžiųjų kovų audra
Bedarbių kovos 1928-1940 metais
Streikai, profesinės sąjungos ir "Naujoji dalyba"
Ruzveltas, "Naujoji dalyba" ir komunistai

Ši knyga gaunama "Laisvės" Knygynne
Siųskite užsakymus, adresuokite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

Mirus ištikimam darbininkų judėjimo draugui

Dr. Jonui Kaškiaučiiui

reiškiamo širdingą užuojautą jo broliui

Tadui Amerikoje ir sesutei Lietuvoje.

Lai būna amžinas jo atminimas.

Augustas ir Natalija

lešmantai

Jamaica, N. Y.

MIRUS

Dr. Jonui Kaškiaučiiui

reiškiamo širdingą užuojautą jo broliui
Tadui, kitiems giminėms, gyvenantiems
Lietuvoje, ir daugeliui jo draugų.

Ona ir Vincas Baltrušaičiai
Brooklyn, N. Y.